

Møte onsdag den 13. april 2016 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 66):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Buskerud fylke, Gerd Eli *Berge*, har nå tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Knut *Storberget* fra og med 13. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges
2. Vararepresentanten, Lasse *Juliussen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Lasse Juliussen er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:01:52]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Ketil Solvik-Olsen, Solveig Horne og Linda C. Hofstad Helleland vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Karianne O. Tung.

Karianne O. Tung (A) [10:02:35]: Mitt spørsmål går til samferdselsministeren.

Stoltenberg II-regjeringen startet tidenes samferdselsløft. Når samferdselsministeren årlig erklærer seg som budsjettvinner, er det fordi han har et solid grunnlag å støtte seg på, nemlig Meld. St. 26 for 2012–2013, Nasjonal transportplan 2014–2023. Det er godt å ha med seg dette dokumentet i veska når statsråden skal på budsjettkonferanse. Ved å følge denne planen blir han automatisk en budsjettvinner, kun slått av regjeringens egne skattekutt til dem som har mest fra før.

Stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen og Siv Jensen lovte i august 2013 å kutte byråkratiet med 15 mrd. kr for å bruke skattebetalernes penger bedre. Nå viser realitetene at samferdselsminister Solvik-Olsen har endt opp som byråkratiminister Solvik-Olsen, for det motsatte skjer både i departementets kontorer og i underliggende etater. Selv Riksrevisjonen har kritisert regjeringen for overforbruk av konsulenttjenester. I sin iver etter å framstå handlekraftig har det viktigste mantraet nå blitt å splitte opp enheter, lage kompliserte organisasjonskart og bygge opp parallelle organisasjoner og direktorater med

mer byråkrati – gamle og ideologiske løsninger som altså var moderne på 1990-tallet. Bare i 2015 brukte Nye Veier AS 60 mill. kr uten å bygge en eneste meter vei. Et lite innspill til statsråden kan være at han kanskje burde ha vært litt mer opptatt av å følge opp egne valgløfter.

Mitt spørsmål til samferdselsministeren er derfor følgende: Mener statsråden at mer byråkrati og årelange kontrakter til godt betalte konsultentselskaper virkelig er å bruke skattebetalernes penger bedre?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:04:28]: Nei, mer byråkrati er ikke noe vi ønsker, og derfor har vi heller ikke økt antallet ansatte f.eks. i Samferdselsdepartementet til tross for at vi dag har et budsjett på rundt 60 mrd. kr, mens da vi overtok, var budsjettet til Samferdselsdepartementet på 41 mrd. kr. Vi forvalter altså nesten 20 mrd. kr mer, en vekst på 50 pst., uten at man har ansatt flere folk i departementet.

Det vi derimot har gjort, er at vi har ansatt flere folk i Jernbanelogistikket og Statens vegvesen, nettopp fordi de skal bygge disse veiene, de skal bygge jernbane, og de skal ikke minst vedlikeholde disse prosjektene. Representanten Tung viser til Nasjonal transportplan. Jeg er veldig glad for at alt det som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stemte for i forbindelse med Nasjonal transportplan, kan vi nå gjennomføre, for det har ikke vært sånn at bare fordi en lager en plan, blir den automatisk gjennomført. I så fall burde vi hatt et godt motorveinett i dette landet i og med at Arbeiderpartiet i 1963 la fram en nasjonal motorveiplan. Jeg tror at det er bare å kikke seg rundt om i dette landet så ser en at Arbeiderpartiets planer ikke er det samme som at ting blir gjennomført.

Men vi gjennomfører, vi legger nye planer, og vi skal også gjøre mye mer de neste ikke bare tolv årene som denne nasjonale transportplanen vi nå jobber med, skal være, men fram til 2050. Derfor har vi f.eks. i 2016 et planleggingsbudsjett i Vegvesenet og Jernbanelogistikket på 3 mrd. kr, et budsjett som var på 800 mill. kr da Arbeiderpartiet gikk ut av kontorene. På papiret vil det framstå som at det er flere byråkrater, for det er rett og slett flere folk som sitter og planlegger ting som skal skje. Men jeg tror at når vi om 10, 20 og 30 år sitter og ser oss tilbake, ser vi at fordi vi har fått flere folk til å planlegge veier, har fått mer penger til å bygge veier, mer penger til vedlikehold av veier, ikke fordi Arbeiderpartiet ville det, men fordi dagens regjering og dagens flertall har prioritert det, så blir det også bygd mer infrastruktur. Så pengene brukes til folk som gjør en jobb, ikke til folk som sitter i Samferdselsdepartementet.

Karianne O. Tung (A) [10:06:31]: Statsråden er som vanlig godt fornøyd med seg selv og ser få problemer. Han glemmer seg bak teknokratiske og ideologiske reformer og hevder at dette skal løse alle problemene vi har i sektoren.

Problemet er at mens statsråden lager fine organisasjonskart og tenker høyt om alt som skal bli bedre, øker byråkratiet, og kostnadene for prosjektene skyter i været. Jeg gjentar at Nye Veier brukte 60 mill. kr i fjor, uten at de så langt har bygd en eneste meter vei.

Har statsråden i det hele tatt noen konkrete forslag som raskt lar seg realisere, slik at vi får mer effektiv bruk av skattebetalernes penger – og mer vei og jernbane?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:07:14]: La meg først si at jeg ser veldig mange problemer i samferdselssektoren. Det er de samme problemene jeg så da jeg var opposisjonspolitiker, men der vi fra de daværende opposisjonspartier opplevde at forrige regjering ikke ville gjøre noe for å endre systemene, for å løse problemene.

Det er derfor vi har sagt når vi har sett at det tar 10–15–20 år å planlegge nye veistrekninger, at det er altfor lang tid. Derfor har vi opprettet et nytt veiselskap. Så koster det selvsagt litt for det selskapet å bli operativt – fra det å starte planlegging til de får begynne å bygge vei – for de skal gå igjennom en hel prosess. Dette er ikke penger som brukes både i Vegvesenet og i veiselskapet. En overfører ansvaret – da overfører en penger. Hadde en latt være å endre systemet, hadde de 60 mill. kr isteden blitt brukt i Vegvesenet.

Poenget med reformene vi gjennomfører, er nettopp å få ned planleggingstiden. Det er bare å se på Ringeriksbanen, som har vært planlagt siden 1850-tallet, uten at en har satt spaden i jorda. Nå har vi gjort mange vedtak og organisert det annerledes. I 2019 går spaden i jorda, i 2024 skal den stå ferdig, rett og slett fordi vi har endret planleggingsmetodene. Det koster litt mer penger nå, men totalt sparer en penger ved operasjonen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Kjell-Idar Juvik.

Kjell-Idar Juvik (A) [10:08:30]: Statsråden ser som vanlig 50 år tilbake i tid istedenfor framover.

Jeg registrerer at han ikke vil gjøre noe med byråkratiet. Jeg var i går på frokostmøte hos NHO, og han burde i hvert fall lytte til dem, om han ikke lytter til Arbeiderpartiet. De kritiserte det økende samferdselsbyråkratiet og var inne på dette med gjennomføring av nye prosjekter, som beskrives som langt mer ressurskrevende enn tidligere. Byggenæringens Landsforening var også der og viste til at en stor del av den kostnadsøkningen som vi har sett for vegprosjektene, skyldes økte oppfølgingskostnader, altså byråkrati. De viste til et eksempel: Der man tidligere brukte fire personer til å dekke et vegprosjekt, kunne en nå vise til et tilsvarende eksempel der en brukte 70 personer på et vegprosjekt. Stemmer det, er det ikke rart at det har blitt kostbart under Solvik-Olsen.

Jeg vil derfor følge opp representanten Tungs spørsmål og be statsråden svare på om han har tenkt å rydde opp i det skjemaveldet han tidligere, da han var i opposisjon, ville til livs, som nå tydeligvis ser ut til å ese ut under denne regjeringen.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:09:35]: Det er litt rart å få kritikk for veiprosjekter som er organisert slik som de rød-grønne mener alle veiprosjekter skulle være, mens de veiprosjektene som er organisert slik som dagens regjering og dagens flertall vil ha, plutselig er det som er bra.

Veiprosjektet som representanten viser til, som hadde fire–fem ansatte, var et OPS-prosjekt. Statens vegvesen trengte nesten ikke folk til å følge det opp fordi en hadde et 15-årsperspektiv på vedlikehold og lignende. En regnet med at det en bygde, ville en også få ansvaret for å vedlikeholde underveis, og dermed ble det mer en selvjustis internt i prosjektet enn at noen eksternt måtte stå og passe på. Sveгатjørn–Rådal, som er det prosjektet jeg antar han sikter til når det gjelder 70 ansatte, er et tradisjonelt vegvesen-prosjekt, der en ikke har gjort noe med kontraktsformene. Igjen er det altså kritikk fra Arbeiderpartiet mot ting de selv har ment var riktig organisert, mens de løsningene der en har brukt prinsippene til dagens regjering, er dem han selv drar fram som gode eksempler.

Så må jeg bare minne om at vi i forbindelse med Nasjonal transportplan kikker mot 2050. Men jeg påpekte også at noen la planer i 1963, og man har ennå ikke satt spaden i jorda. En bør være forsiktig med hva en kritiserer.

Presidenten: Hans Fredrik Grøvan – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:10:51]: I den vedtatte veireformen er det lagt opp til mer sammenhengende planlegging og utbygging, men også en målsetting om redusert planleggingstid. Det tar i gjennomsnitt ni til ti år å gjennomføre en planprosess, og flere deler av en slik prosess kan virke både repeterende og gi en svak framdrift. Store veiprosjekter går gjerne gjennom flere kommuner. Da kan det bli lange diskusjoner kommunene imellom om hvor veien skal gå, og dette vet vi tar tid.

Mye taler for at bruk av statlig plan kan være et rasjonelt og godt grep ved kommuneovergripende stamveistrekninger. Samtidig registrerer vi at også prosesser rundt beslutning av bruk av statlig plan tar uforholdsmessig lang tid, ja opptil trekvart år. Hvilke nye grep vil statsråden ta for å få ned planleggingstiden i større veiprosjekt, inkludert beslutningsprosessen rundt bruk av statlig plan?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:11:48]: Det synes jeg er et konstruktivt spørsmål, fordi statlig plan er noe som en mener kan forkorte tiden, det at en ser en større helhet. De foregående spørsmålsstillerne fra Arbeiderpartiet har vært veldig kritiske til bruk av statlig plan, og jeg er veldig glad for at Venstre og Kristelig Folkeparti er positive til det. Det handler om å sørge for at man har ett organ som har ansvar på tvers av kommuner, men der kommunepolitikerne selvsagt skal være aktive i innspillprosessen. Men vi ser jo, i det prosjektet som jeg nevnte – Ringeriksbanen og E16 – at de har gjort jobben på en annen måte ved nettopp å ha én organisasjon, Vegvesenet og Jernbaneverket sammen, som har gått inn overfor kommunene og alle andre interessegrupper som pleier å ha synspunkter, og håndtert ting underveis. En har altså gjennomført planleggingen mye raskere enn det som er vanlig.

Vi vil bruke statlig plan ofte, men vi må også få institusjonalisert det, slik at vi ikke bruker så mye tid før en sådan beslutning tas. Men at dette gir en forskjell, er jeg helt overbevist om.

Når det gjelder E39 Stavanger–Kristiansand, ser vi at Vegvesenet sier at de nå sitter og planlegger 20 mil om gangen i stedet for én og én kort parsell. Det viser endringer i praksis.

Presidenten: Janne Sjelmo Nordås – til oppfølgings-spørsmål.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:13:00]: Det blir ikke en eneste meter ny jernbane eller en eneste meter ny vei av at det ansettes byråkrater eller opprettes flere selskaper. Det må legges penger på bordet. Statsråden sier at omorganiseringen og oppsplittingen ikke vil innebære byråkrati. Kan vi virkelig stole på det når antall statsbyråkrater har økt voldsomt etter at Fremskrittspartiet kom i regjering?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:13:31]: Igjen minner jeg om at antall ansatte i Samferdselsdepartementet faktisk er uendret til tross for at man har 20 mrd. kr mer å disponere. Derimot synes jeg det er helt naturlig at når man skal bygge noe fysisk, trenger man faktisk folk. Man trenger folk ute på prosjektene. Når man har flere veiprojekt, og når man gjennomfører mer vedlikehold, er ikke det noe man bare kan trylle fram og så er det gjort. Man må faktisk ha folk til dette. Jeg mener det er feil å kalle disse folkene for byråkrater. Dette er ingeniører. Dette er veiarbeidere. Dette er jernbanearbeidere. Det er noe helt annet enn papi-flyttere. Det er bare å se på hvor disse folkene er ansatt.

Det er også et annet poeng, og det er at det er mer penger til dette formålet. Det er ikke sånn som en gir inntrykk av, at det ansettes folk og så brukes det ikke mer penger på infrastruktur. Jernbanebudsjettet har økt med 6 mrd. kr siden regjeringsskiftet. Det betyr at i år er det 6 mrd. kr mer til jernbaneformål enn det var da vi overtok. Det er også noen flere ansatte, men det er rett og slett fordi de skal tegne, de skal designe, og de skal gjennomføre og sørge for at dette blir åpnet, slik at vi faktisk får nytte av det. Da trenger vi folk, men ikke byråkrater.

Presidenten: Abid Q. Raja – til oppfølgingsspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:14:50]: Det er et problem at mange samferdselsprosjekter går utover sine kalkyler. Økt byråkratisering er én faktor – økte krav en annen. Særlig er det kontrollfunksjonene som øker, og ved den nye terminalen på Gardermoen er dette, kontrollfunksjonen, den største enkeltentreprisen. Det som bekymrer meg, er at når prosjektene skal nedskaleres, kan det gå ut over de klimavennlige løsningene i prosjektene, som gang- og sykkelveier og ladestasjoner, samtidig som at Stortinget har slått fast en målsetting om en sykkelandel på 8 pst.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden sikre at gang- og sykkelveier og andre miljøvennlige løsninger ikke blir skadelidende når store veiprojekter må nedskaleres?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:15:35]: Jeg er veldig opptatt av at vi skal få mer igjen for pengene. Det er det vi har brukt mest tid på – å sørge for at vi kan finne standarder

som er gode nok, og som gjør at når vi bruker 1 mrd. kr, så får vi flere kilometer for de pengene. Det er det stikk motsatte av det inntrykket som enkelte har forsøkt å skape, før representanten Raja tok ordet.

Ser en på bevilgningene til sykkelveiformål, ser en i budsjettet for 2016 at bevilgningene økte med 60 pst. sammenlignet med budsjettet for 2015. Vi vet også at det i perioden 2010–2013 – under den forrige regjeringen – var konkrete målsettinger om hvor mye sykkelvei en skulle bygge, men en oppnådde å bygge bare 70 pst. av sine egne planer. Vi har ennå ikke regnskapet for 2015, men i 2014 bygde vi 30 pst. mer sykkelvei enn det som var planlagt for det året. Det tyder på at vi ligger an til den samme typen overoppfyllelse.

Så ikke bare har vi mer penger, men vi får også flere kilometer for pengene. Det er ikke et arbeid som vi er kommet i mål med, men det er en prosess som må gå for å få forenklet hele rammen rundt, slik at vi får mer igjen for pengene.

Presidenten: Heikki Eidsvoll Holmås – til oppfølgingsspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:16:50]: Staten sløser med skattebetalernes penger – det er et typisk utsagn fra Fremskrittsparti-politikere. Men når Fremskrittsparti-politikere slippes løs på det offentlige, har resultatet ofte blitt mer byråkrati på grunn av markedstenkning, flere direktører får høye lønninger, og man får nettopp sløsing av penger. Statsråd Ketil Solvik-Olsen er ikke et unntak, for sjelden har vi sett mer byråkratisering av offentlige etater enn under ham. Ta f.eks. veiselskapet Nye Veier: Der har det blitt til sammen sju nye direktører, og jeg ønsker dem lykke til, for de skal gjøre den samme jobben som kunne vært gjort av Statens vegvesen – og jeg lurar på til hvilken pris. Når sju nye byråkrater med direktørlønn erstatter kompetente ingeniører i Statens vegvesen, må vi i hvert fall stille følgende spørsmål: Hva da med lønningene? Hva har Ketil Solvik-Olsen gjort for å forsikre seg om at lønnsnivåene til dem som skal gjøre den jobben som Statens vegvesen kunne gjort, ikke er høyere enn for tilsvarende jobb i nettopp Statens vegvesen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:17:52]: Det er veldig interessant at opposisjonen går til angrep på veireformen og veiselskapet Nye Veier. De viser i det de har gjort, at de skal ha mye mindre bemanning per prosjekt enn det som Vegvesenet har i tilsvarende prosjekt. Her beskyldes jeg det ene øyeblikket for at vi ikke gjør nok for å effektivisere, men når vi faktisk gjør grep som effektiviserer, er også det galt. Jeg skulle heller sett at opposisjonen kunne kommet med et alternativ, bortsett fra å drive på med «business as usual».

Noe av utfordringen som var – i hvert fall da jeg var i opposisjon – var at vi hadde åtte år bak oss med rekordvekst i kostnader på vei- og jernbaneutbygging. Det er det vi griper fatt i nå. Så historikken viser at de som kritiserer, var med på å drive opp kostnadene mer enn noen andre. Nettopp når en har en samlet entreprenørbransje, et sam-

let veimiljø og et samlet jernbanemiljø som sier at den formen for organisering som vi nå går inn for, med å samle ansvar og få tydelig sammenheng mellom dem som har planleggingsmidler og dem som har utbyggingsmidler, er det måten vi må gjøre det på. Dermed vil en få ned kostnadene. Det er de totale kostnadene jeg er opptatt av, og dem skal vi få ned.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:19:15]: Mitt spørsmål går til statsråd Hofstad Helleland, og det vil handle om spillpolitikk.

Kristelig Folkeparti er glad for at regjeringen vil bevare enerettsmodellen, og vi har en viktig sosialpolitisk begrunnelse for denne. Vi ser også fram til å behandle den bebudede stortingsmeldingen om spillpolitikk her i Stortinget. Men mens vi venter, forutsetter vi at regjeringen aktivt bevarer enerettsmodellen og sikrer etterlevelse av norsk lovverk. Det er helt avgjørende at storting og regjering aktivt opprettholder vernet av spilleavhengige og deres pårørende, gjennom enerettsmodellen.

Vi vet at konkurransen fra aktører utenfor Norges grenser er stor, og at mange utenlandske spillsselskap jobber svært målrettet mot det norske markedet for å sikre seg kunder. Dette skjer på tross av forbud mot å reklamere for spill som ikke har tillatelse til å drive i Norge, og mye av den ulovlige reklamen er helt eller delvis produsert av norske aktører. Norske reklamebyråer og mediebyråer bidrar til å lage annonser og kampanjer som bryter eller omgår det norske reklameforbudet.

Actis har nylig fått gjort en juridisk utredning der Advokatfirmaet Hjort konkluderer med at det etter deres vurdering er mulig innenfor gjeldende regelverk å reagere mot norske aktører som gir bistand til eller markedsfører pengespill uten tillatelse i Norge. Det er vel ganske åpenbart for de fleste at flere aktører, enten det er spilltilbydere, medier, reklamebyråer eller andre, er med på å undergrave forbudet mot markedsføring av lotterier og pengespill som ikke er tillatt i Norge.

Ingen av oss kan sitte stille og se på bevisst undergraving av norsk lovverk. Spørsmålet mitt til statsråden blir: Hvordan ser regjeringen på medvirkning til å lage spillreklame for aktører utenfor enerettsmodellen? Og vil regjeringen forsvare norsk lov, sikre at norsk lov følges, og sikre at enerettsmodellen ikke uthules?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [10:21:17]: Jeg takker for spørsmålet.

Som representanten Bekkevold vet, jobber vi i Kulturdepartementet med en stortingsmelding om pengespill som skal legges frem for Stortinget før jul.

Jeg mener det er uheldig at aktører bidrar til å undergrave den norske enerettsmodellen som bidrar til at vi sørger for en god finansiering av kulturlivet, av frivilligheten og av humanitære organisasjoner. Jeg synes det er uheldig at man stiller opp, og jeg synes også det er viktig at vi får vurdert dette i et større perspektiv. Derfor har jeg tatt initiativ til at dette blir grundig vurdert i forbindelse med arbeidet

med stortingsmeldingen, slik at når den legges frem for Stortinget, kan også Stortinget ha muligheter til å komme med klare signaler om hva man synes om dette.

Det er Lotteri- og stiftelsestilsynet som regulerer dette. Det er en sak for Lotteri- og stiftelsestilsynet, som jeg også oppfatter at de har vært inne og sett på.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:22:57]: Jeg vil takke for svaret og vil imøtesee den stortingsmeldingen som blir lagt fram. Poenget er at i mellomtiden må man ha en aktiv holdning til dette.

Flere av de utenlandske spillsselskapene uttaler helt åpent at profitt er viktigere for dem enn ansvarlighet. De bruker rekrutteringsmetoder som gratis spill, bonuser og tilbud om å spille på kreditt for å sikre seg nye spillere. Ifølge Hamar-utvalget utsettes norske tv-seere for nærmere 1 000 ulovlige tv-reklameinnslag for pengespill fra utenlandske spillsselskap hver dag. Her ligger det en reell utfordring, for vi nordmenn vet ikke om dette er ulovlig reklame. Markedsføring gjør vel også sitt til at mange ikke vet at dette er ulovlige spill.

Det er bra at Medietilsynet og Lotteri- og stiftelsestilsynet har arbeidet med dette når det gjelder mediebiten. Vi klarer å håndheve forbudet mot alkoholreklame, så jeg tror også vi skal kunne klare å håndheve reklameforbudet mot ulovlige spill.

Hva er statsrådens syn på det arbeidet som nå foregår med å hindre ulovlig spillreklame i norske medier?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [10:24:05]: Jeg er glad for at representanten Bekkevold ser frem til å skulle behandle stortingsmeldingen om pengespill, og han har dermed også muligheten til der å komme med klare synspunkter om hva man synes om denne saken.

Hvis det viser seg at norske aktører medvirker til lovbrudd for å fremme spillsselskaper uten tillatelse i Norge, mener jeg at det er svært uheldig. Derfor er det også viktig å gjøre det helt klart at det er en sak for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Det er departementets fagorgan, og det er dem som også må håndheve regelverket, og jeg tar det for gitt at de følger denne situasjonen svært nøye og fører tilsyn med bl.a. markedsføringsforbudet.

Så er også det representanten tar opp her, ting som må diskuteres i forbindelse med meldingen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Astrid Aarhus Byrknes.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [10:25:26]: Ein speleavhengig kan tapa hundrevis av kroner kvart minutt på Internett. Ifølgje ei undersøking frå 2013 har over 100 000 nordmenn ei risikabel speleåttferd, og om lag 22 000 slit med avhengigheit. Vi veit at rå rekruttering og marknadsføring og mangel på ansvarlegheit pregar dei utanlandske aktørane. Dei er på jakt etter profitt.

Hamar-utvalget anbefalte at Noreg innfører eit sterkar vern av enerettsmodellen ved å blokkera spelesider. Vi veit at 15 EU-land allereie har gjort nettopp det. Ei undersøking frå Actis viser at 67 pst. støtter blokkering av sider

på Internett som tilbyr spel ulovleg, og det viser at det er stor støtte i befolkninga.

Ser statsråden at også Noreg bør vurdere denne typen tiltak for å sikra den norske einerettsmodellen og dermed hindra risikabel speleåtfærd som fører til avhengigheit?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:26:25]: Takk for spørsmålet.

Dette er noe som vi også vurderer nå i arbeidet med stortingsmeldingen, og i Sundvolden-erklæringen er regjeringen veldig tydelig på at det er hensynet til de spilleavhengige som skal vektlegges tyngst i vår utforming og regulering av Norges spillpolitikk.

Som representanten kanskje vet, var det årsmøte og generalforsamling i Norsk Tipping i går. Det gledelige er at de har historiens første overskudd, og dette er penger som kommer godt med til kulturlivet vårt, til idretten og til humanitære organisasjoner. Jeg er veldig glad for modellen som er nå, som også sikrer at Norsk Tipping kan gjøre et godt arbeid med å skjerme og følge opp de spilleavhengige, ta personlig kontakt og hjelpe dem med å komme ut av spilleavhengigheten, og foreløpig synes jeg det er en modell som fungerer veldig godt.

Presidenten: Arild Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Arild Grande (A) [10:27:38]: Som statsråden peker på, var det årsmøte i Norsk Tipping i går. Der fikk vi høre en representant fra Blå Kors som fortalte om at da den rød-grønne regjeringen fikk regulert spilleautomatene, måtte de faktisk bygge ned behandlingstilbudet for de spilleavhengige, men at vi nå ser at behovet øker stort igjen. De fleste som trenger hjelp, er kunder hos utenlandske spillaktører. Vi får høre om aggressiv markedsføring, om folk som ønsker å slutte, men som blir lokket tilbake av lukrative tilbud, og Blå Kors sa at det aller beste vi kan gjøre nå, er å stoppe reklamen for ulovlig spill.

Dette trenger ikke statsråden å vente med. Det er nok å sørge for at dagens regelverk faktisk blir overholdt, hvis spilleavhengige og frivilligheten ønsker det, men så langt har signalene fra statsråden og regjeringen gått i stikk motsatt retning – med å utvikle lisensiering av flere spill. Det undrer oss at regjeringen ikke lytter til signalene og de mange tusen som ber om tiltak. Statsråden viser til Lotteri-tilsynet, men hva har statsråden selv gjort for å forsikre seg om at dagens lovverk faktisk blir overholdt?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:28:55]: Vi lytter veldig til de signalene som kommer, og det er også viktig for oss i arbeidet med den stortingsmeldingen. Derfor hadde vi for ikke så veldig lenge siden et større seminar med ulike aktører, både de som mottar tilskudd fra enerettsmodellen, utenlandske aktører og andre, fordi det er viktig for oss å få et godt grunnlag og få nødvendig kunnskap før vi konkluderer i den stortingsmeldingen. Og som representanten Grande sikkert forstår, så gir det nettopp muligheten til en helhetlig spillpolitikk, hvor en får vurdert alle sidene, muligheten til å konkludere basert på et godt kunnskapsgrunnlag. Så det som representanten nevner nå,

er noe av det vi vil vurdere i arbeidet og komme tilbake til, til kulturkomiteen.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til neste oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:30:04]: Det er lenge til jul. Det er lenge til desember, og Medietilsynet meldte i oktober 2015 at omfanget av ulovlig pengespillreklame var økt med 44 pst. bare de siste ti månedene. Det er ikke riktig ti måneder til jul, men det er ikke så veldig langt fra det.

Markedet for ulovlig pengespillreklame økte fra 423 mill. kr i 2014 til 609 mill. kr i 2015, og om lag 90 pst. av all pengespillreklame som vises på norske tv-skjermer, er fra aktører som ikke har lov til å drive med denne virksomheten. Det er på tide å gjøre noe, statsråd. Når markedet for tv-reklame for utenlandske spill er så enormt, er det bare en brøkdel av det inntektene er for spillselskaperne.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Hvilke tiltak vil regjeringa treffe nå fram til meldinga om spillpolitikk i desember for å sørge for at utenlandske spillselskaper ikke får tilgang til det norske markedet gjennom ulovlig tv-eksponering?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:31:14]: Regjeringen er veldig opptatt av å føre en ansvarlig spillpolitikk, og derfor følger vi situasjonen veldig nøye. Vi lytter til aktører der ute, og sånne bekymringsmeldinger tar vi på det største alvor.

Selv om man jobber med en stortingsmelding, hvor man kan sette ting i et større perspektiv og legge til rette for at Stortinget også skal fatte gode beslutninger om hvordan norsk pengespillpolitikk skal være i fremtiden, har vi en løpende dialog med aktører, med tilsynet, og følger situasjonen veldig nøye. Så jeg vil berolige representanten med at dette er noe som vi kommer til å følge fra dag til dag frem også mot jul, og hvis det er sann at vi mener at vi må gripe inn, vil vi komme tilbake og vurdere det.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:32:21]: Det er veldig bra at statsråden no varslar ei stortingsmelding om spelpolitikk. Det viser ikkje minst denne spørjerunden at trengst. Det er liten tvil om at dagens spelpolitikk og spelmonopol har uheldige sider – speleavhengigheita no var veldig tungt adressert. I dag er òg reglane meir eller mindre slik at idrettsutøvarar, fortrinnsvis fotballspelarar i dette tilfellet, nærmast vert pålagde yrkesforbod, eller – endå verre – forbod mot å utøva idretten sin om dei inngår avtalar med andre fullt lovlege selskap enn heilstatlege Norsk Tipping.

Spørsmålet er eigentleg kort og godt om ministeren synest dette er ein grei praksis?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:33:12]: Jeg har jo merket meg at det har vært oppslag i pressen – det har vært umulig å unngå å legge merke til det.

Som jeg også svarte på et tidligere spørsmål, er det Lotteritilsynet som følger opp dette. Jeg går ikke inn og saksbehandler enkeltsaker, men jeg synes det er uheldig når man stiller opp på den måten og undergraver den norske enerettsmodellen som vi nå har, og som er med på å finansiere kulturen og idretten.

Presidenten: Karin Andersen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:34:18]: Etter først å ha tillatt poker og åpnet for nye lotterier innså regjeringen at man trenger en ny stortingsmelding, og det er viktig. Men jeg blir ikke særlig beroliget av de veldig nølende svarene som ministeren gir i dag, og at man følger saken dag for dag, når det ikke kan nevnes et eneste tiltak som man eventuelt kunne sette i gang. For spilleavhengighet er ikke et problem som er ute av verden, det er der, og det er stort, og de utenlandske selskapene bidrar i veldig stor grad til dette.

Når jeg da leser uttalelser f.eks. fra Høyre om saken, fra representanten Eidem Løvaas, som sier at noe av det regjeringen ser på, er om man kan hente skatteinntekter fra disse selskapene hjem til Norge, kan jo det være en bra ting for finansiering av idretten, men det demper neppe problemet med spilleavhengighet å tillate mer av dette. Er det virkelig noe regjeringen ser på som en løsning på spilleavhengighet?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:35:33]: Jeg registrerer at nok en gang er Karin Andersen veldig bekymret, og da må jeg berolige representanten Andersen med at det trenger hun ikke å være. Så vidt jeg vet, går antall spilleavhengige kraftig ned – det går i hvert fall ned. Det har aldri vært så god oppfølging fra Norsk Tippings side gjennom Playscan, gjennom direkte kontakt og oppfølging, gjennom at man hele tiden får en vurdering av hvor mye man spiller, og beveger man seg opp mot rødt, går alarmen, og man blir kontaktet. Så det er en gledelig utvikling som jeg er glad for at Norsk Tipping lykkes med.

Så ser vi også at antall spillere som går til utlandet for å spille, nå ikke er så stort, fordi det er attraktive spill hos Norsk Tipping.

Jeg følger situasjonen, men det er ikke noe akutt behov for å gripe inn og endre på den praksisen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:36:52]: Mitt spørsmål går til samferdselsministeren.

Fremskrittspartiet drev valgkamp i 2013 på at Fremskrittspartiet de neste ti–femten årene ville bruke 455 mrd. kr mer til samferdsel. Fremskrittspartiet skulle fjerne bompenger, og de skulle fjerne byråkrati.

Vi ser at bevilgningene på samferdselsområdet i hovedsak følger de linjene som ble trukket opp av forrige regjering, selv om vi ser at investeringer til jernbane nå ligger under 2014-nivå. På veisiden er det vel mest beskrivende å si at vi nå går og venter på prosjekt etter prosjekt – og det er

ikke bare Stortinget som venter, det gjør også folk ute. Vi ser at organisasjonskartet i samferdselssektoren kompliseres ytterligere. Det betyr flere byråkrater på sikt. Og vi ser at bompengibransjen fortsatt er «en bransje i vekst og utvikling», som bompengeselskapenes paraplyorganisasjon så treffende sier. Det er langt fra ambisjoner og snakk til konkrete resultat.

Jeg skal ta for meg ett konkret eksempel, bompengesektoren. Det var bred enighet i salen om at vi skulle få ned antall bompengeselskap her i landet. Målet var å få ned antallet fra 47, som er dagens antall, til rundt fem selskap. Det ville ha vært en avbyråkratiseringsreform, men reformen er fortsatt i det blå. Da stiller jeg spørsmålet til samferdselsministeren: Hva er årsakene til at vi ennå ikke har sett denne reformen, som hele det politiske Norge støtter?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:38:39]: La meg først kommentere noen av premissene. Det er riktig at dagens flertall i Stortinget støttet mange av punktene som ligger i Nasjonal transportplan framlagt av de rød-grønne. Derfor er det også helt naturlig, synes jeg, at dagens flertall gjennomfører de punktene som vi var enige om. Men så er det en del punkter vi syntes var for passive, f.eks. på jernbane. Derfor ligger vi altså 5 mrd. kr foran skjemaet i forhold til hva de rød-grønne hadde planlagt. Det er noe av grunnen til at vi allerede nå reduserer forfallet både på vei, på jernbane og på kystinstallasjoner – et forfall som økte i tiår etter tiår, der en altså etterlot veisystemet i dårligere forfatning da året var slutt enn da året begynte. Det har vi endret utviklingen på – og vi har ennå ikke styrt i 30 måneder.

Organisasjonskartet har ikke blitt mer komplisert, men det har blitt tydeligere strukturert, og samling av ansvar er noe av det som er viktig. Det er ikke sånn at veiselskapet har oppgaver som også ligger i Vegvesenet. Det er en tydelig fordeling av ansvar, nettopp for å kunne spisse organisasjonene og gjennomføre ting mer effektivt.

På bompengesiden har vi allerede framlagt en bompengereform for Stortinget. Den ble behandlet i Stortinget forrige sommer. Det er litt trist hvis det ikke huskes. Men poenget er: Ja, vi ønsker å redusere antall bompengeselskap fordi vi mener at det vil kunne kutte administrasjonskostnader. Jeg synes det er bra at opposisjonen nå gir uttrykk for at de er enig i dette, til tross for at de ikke selv gjorde den endringen i de åtte årene de styrte.

Vi har fjernet flere bompengeinnskrevingspunkter ved at vi har slettet gjeld. Til og med i Alta, der de rød-grønne hadde bygd bomstasjonen, men ikke satt den i drift, slettet vi gjelden, så man slapp å ta den i bruk.

Men så er det sånn at noen av de forslagene som regjeringen har fremmet, har representanten Sjelmo Nordås og flertallet i Stortinget stemt imot, og det å komme og etterlyse framdrift i en sak som flertallet stemmer imot skal skje, er litt vanskelig for meg å forholde meg til. Jeg gjør det selvsagt, men det betyr at vi må finne andre løsninger, rett og slett fordi representanten Sjelmo Nordås har sagt nei til noen av dem vi har kommet med allerede.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:40:48]: Jeg tror hukkommelsen til statsråden kanskje ikke er preget av at man

fikk flertallet med seg i at man ønsket å redusere antallet bompengeselskap. Det kan vi nå hjelpe til med, hvis det er behov for det.

Jeg har tenkt å følge opp med et spørsmål til, som en lavhengende frukt på bompengefeltet. Vi vet at IT-prosjektet Grindgut i Vegdirektoratet, som er statsrådens eget direktorat, har havarert, og det er en regning på opp mot 200 mill. kr som skal betales. Statsråden sender denne regningen i sin helhet til bilistene. Hvordan kan en fremskrittspartistatsråd forsvare at norske bilister må betale for mislykkede IT-prosjekter i hans eget byråkrati?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:41:39]: La meg bare understreke at flere deler av bompengereformen er det god framdrift på, f.eks. det å få færre selskaper. Det skjer det en jobb på, det er bare å ta kontakt med de ulike fylkeskommunene som er eiere av dagens bompengeprojekter. Det er bestemt hvordan de skal være i regioner, og så sitter vi og jobber med utpekte selskaper som skal overta for alle, slik at en får et selskap per region, istedenfor slik som det har vært til i dag, at en må opprette et nytt selskap for hvert nytt bompengeprojekt.

Så tror jeg alle i denne salen vet at jeg representerer et parti som egentlig vil ha bompengene vekk, og som heller ville investert litt mer av oljeformuen for å gjøre investeringer i vei bedre og billigere enn ved å kreve inn bompenger. Jeg må bare akseptere at det har ikke jeg fått flertall for. Men dagens regjering har sagt at vi skal ha en lavere bompengandel i prosjektene framover enn det som har vært vanlig historisk. Det var det jeg påpekte da Stortinget sa nei til det. En ville ikke øke bevilgningene til bompengeprojekter i statsbudsjettet for 2016, f.eks.

Grindgut-prosjektet er en sak der vi ønsket å få et bedre datasystem. Leverandøren har ikke levert det, og det er nå en sak der en er i konflikt med leverandør.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [10:42:59]: Statsråd Ketil Solvik-Olsen er regjerende norgesmester i bompenger – 8,5 mrd. kr i 2014. Det blir spennende å se om en får et nytt napp i vandrepokalen når tallene for 2015 blir lagt fram.

Men det som disse spørsmålene handler om, er at Vegdirektoratet har et IT-prosjekt som har havarert – kjørt i grøfta. Det ligger en regning på opp mot 200 mill. kr, og den har statsråden ønsket – og varslet – at skal bli sendt til norske bilister. Det er veldig viktig for legitimiteten til en bompengereform at pengene går til å bygge vei og ikke til å finansiere IT-stunt i Vegdirektoratet, og det er ingen partier på Stortinget som tvinger statsråden til å sende regningen til bilistene. Så mitt spørsmål er: Vil statsråden ta regningen for det havarte IT-prosjektet Grindgut?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:44:03]: Det er litt rart å høre representanten Pollestad snakke om nivået på bompenger, tatt i betraktning at nivået i dag er lavere enn det som representanten Pollestad og det rød-grønne flertallet

hadde planlagt. Hvis den rød-grønne politikken hadde fortsatt uendret, ville det altså vært flere bompengeprojekter, med høyere takster, enn det vi har dag.

Så er det riktig – ja – at bompengenivået har steget over mange år, rett og slett fordi det er det som er blitt vedtatt. Men jeg tror alle vet at hvis Fremskrittspartiet hadde fått gjennomslag for sine løsninger, hadde det vært en helt annen utvikling. Så hvis representanten Pollestad er oppatt av bompengenivået og av å spare bilistene for penger, oppfordrer jeg egentlig representanten Pollestad til å stemme Fremskrittspartiet ved neste valg, slik at Fremskrittspartiet får flertall i denne salen. Det er også slik at nå har vi sett en utflating på veksten i bompenger, rett og slett fordi vi har endret på systemene.

Så vet vi at så lenge representanten Pollestad og andre som er glad i bompenger, får gjennomslag for at vi skal ha mer av det, må en også ha et datasystem som kan fungere. Nå er det altså forsøkt utviklet et system som skulle være bedre, og så har en ikke fått det en bestilte fra leverandøren, og da er det en konflikt. Mitt mål er jo at vi ikke skal betale for noe som vi heller ikke har fått. Men det er det ikke jeg som bestemmer alene, for det er sannsynligvis en sak for rettssystemet.

Presidenten: Kjell-Idar Juvik – til oppfølgingsspørsmål.

Kjell-Idar Juvik (A) [10:45:19]: Statsråden vil – i kjent stilt – ikke innrømme at man er for bompenger, men har vitterlig stemt for bompenger i hele denne perioden. Men det kan jo være andre måter å ta inn disse pengene på. I regjeringens arbeidsprogram for samarbeidet med EU kan man på side 7 lese følgende:

«Kommisjonens varslede tiltak for å øke bruken av veiprisering og etablere et mer effektivt europeisk marked for veitransport står også sentralt i regjeringens arbeid i 2016.»

Etter at Fremskrittspartiet kom i regjering, har vi sett at holdningen til bompenger – og kanskje også til veiprisering – har endret seg til å bli langt mer positiv. TV 2s bomometer viste at man snart hadde tatt inn 20,2 mrd. kr siden statsråden inntok kontoret. Det overrasker meg likevel at økt bruk av veiprisering er noe som nå står sentralt i regjeringens europapolitikk i inneværende år – hvis dette stemmer. Og siden vi allerede er godt inne i 2016, vil jeg spørre statsråden om hva slags kontakt statsråden har hatt og vil ha med EU-kommisjonen for å øke bruken av veiprisering.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:46:26]: Det er helt feil. Jeg representerer et parti som ikke ønsker bompenger, som mener at dette kan vi bygge på en annen måte. Og så tror jeg at representanten Juvik vet utmerket godt at han representerer et parti som mener at man skal bruke mer bompenger. Jeg må forholde meg til det som stortingsflertallet vedtar. Det er ikke riktig at jeg har stemt for bompengeprojekt, jeg har som statsråd faktisk ikke stemmerett i Stortinget. Bare såne små detaljer viser altså forskjellen i hvordan man tilnærmer seg problemet.

Bomometeret viser altså hvordan bompengebrauken i

dette landet har steget, og jeg mener den har steget altfor raskt. Men det er faktisk velgerne som får ta beslutningen om de vil ha et flertall som er for eller imot å bruke bompenger. Når vi jobber med tilnærmingen til dette, er det for å redusere bompengebelastningen. Derfor vil mange vite at vi har fjernet 28 bompengestasjoner ved å nedbetale gjeld. Vi har sørget for at man en del steder har lave takster, f.eks. på E 18 gjennom Vestfold, der vedtakene i utgangspunktet la opp til bompengetakster på 116 kr, nå ble bompengetakstene på maks 57 kr. Det viser en helt annen holdning til bilistene og respekt for deres lommebok enn det som representanten Juviks parti ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da var tiden ute.

Hans Fredrik Grøvan – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:47:42]: Omorganisering av bompengesektoren må bidra til å redusere administrasjons- og innkreivingskostnadene, og hovedmålsettingen må være å sørge for at en større del av bilistenes penger går til å bygge vei og mindre til administrasjon.

Det er nå innført obligatorisk bompengebrikke for næringskjøretøy over 3,5 tonn. Innføring av obligatorisk bompengebrikke også for personbiler vil uten tvil være det enkelttiltaket som vil gi størst effektiviseringsgevinst med hensyn til å redusere innkreivingskostnader ved bompengedriften. Det åpner i tillegg muligheten for differensiert betaling ut fra tid og utslipp og kan fungere som betalingsform for ferger.

For en tid tilbake var det diskusjon om personvernet rundt bruk av bompengebrikke. Det synes i dag ikke å være noe stort problem. Hva skal til for at statsråden vil ta i bruk et slikt godt dokumentert effektiviseringsgrep?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:48:42]: Jeg er helt enig i representanten Grøvans tilnærming, at vi må få ned administrasjonskostnadene, og vi må få ned finansieringskostnadene. Der tar vi mange grep, og der er prosessene i gang. Så skulle jeg ønske at vi hadde fått flertall for å bevilge mer penger over statsbudsjettet for å kutte nivået. Det registrerer jeg at regjeringen ikke fikk flertall for.

Når det gjelder bruk av bompengebrikke, er det ingen tvil om at hvis man først har bompenger, er det viktig å få inndrevet pengene på en effektiv måte. Samtidig er jeg opptatt av at vi skal ha valgfrihet. Det å kreve bompengebrikke i næringstransport er viktig for å sikre en lik konkurransesituasjon, ikke minst mot utlandet. Vi ser altså at etter at dagens regjering satte fingeren på dette, har man sørget for at utenlandske vogntog nå også betaler bompenger. Det gjorde de ikke i særlig grad før. Men det å kreve det hos alle privatbiler mener jeg er uhensiktsmessig, for heldigvis er det slik at i veldig mange deler av landet skal man kjøre både 10, 20 og 30 mil før man kommer til en bomstasjon. Det å pålegge en person som bor langt borte fra en bomstasjon, likevel å ha brikke, tror jeg mange vil føle som en helt unødvendig kostnad. Derfor bør bompengebrikke i privatbiler fortsatt være valgfritt.

Presidenten: Ola Elvestuen – til siste oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:50:00]: Bompenger er en vel fungerende, alternativ finansiering for bygging av vei, og det er ingen grunn til å prioritere annerledes når det gjelder de offentlige midlene i forhold til bompenger. Men bompenger har også en annen funksjon, nemlig å finansiere kollektivtrafikk i de store byene. Det er store utfordringer, spesielt her i Oslo og Akershus, men også i byer som Stavanger, Bergen, Trondheim og andre steder. Bomringene har jo en annen funksjon også, de kan justeres i forhold til forurensning, rushtidsavgifter etc. Det er viktig. For det første: Er statsråden enig i at det er viktig å beholde bomringer rundt de store byene som en nødvendig finansiering av kollektivtrafikk og også for å regulere trafikken, og vil han sørge for at man lokalt har den fulle kontrollen på innretningen av disse?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [10:51:04]: Det er forskjell på bomprosjekt. Noen bomprosjekt går til finansiering av en konkret veistrekning, og når den er nedbetalt, fjernes bomstasjonen. Det er det dagens flertall har bevilget penger til, for å fjerne bomstasjoner, fordi vi mener at det blir en økonomisk mur som vil være urimelig. Noen av de bomstasjonene vi har fjernet ved å nedbetale gjelden, hadde en driftskostnad som var langt over 50 pst. i forhold til hva de genererte, og dermed er det en ineffektiv måte å finansiere vei på. Som FrP-er vil jeg si at når mellom 10 og 20 pst. av bompengene går til drift og ikke til vei, ville vi synes det var forferdelig hvis skatteetaten måtte ta 20 pst. av alle skatteinntektene i Norge til å drifte skatteetaten istedenfor å finansiere offentlig velferd.

Når det gjelder bomringer rundt byer, er det mye mer et lokalpolitisk spørsmål. Selv om det vedtas i Stortinget, er det på anmodning fra lokalpolitikere. Der må vi respektere på en annen måte at lokale innbyggere velger ulike politiske farger, og da respekterer jeg det, selv om jeg ikke liker bompenger heller rundt byene.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:52:18]: Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren.

I januar kom det tall fra SSB som viste at antall barn som lever under fattigdomsgrensen, har økt fra 84 000 til 92 000 bare det siste året. Statsråden har selv uttalt at dette er tall som kommer til å fortsette å stige.

Barnefattigdom er blant vår tids største samfunnsproblem. Det må bekjempes tidlig og på mange måter – det for at vi ikke skal få en stor og vedvarende gruppe mennesker uten sosial mobilitet, som ikke tar utdanning, som ikke får fast jobb, og som vil måtte leve med sosiale stigmaer.

Statsråden oppnevnte i fjor et utvalg som skulle gå bredt igjennom barnefamilievelferdsordninger. De økende forskjellene viser at mange av ordningene ikke fungerer etter det som opprinnelig var intensjonen. Hva er målet med å bruke så mye ressurser på barnefamiliene? Det er vel ikke å skape økonomiske incentiver kun for enkelte

typer familiekonstellasjoner? Det er vel heller ikke å kaste penger etter dem som allerede har mer enn nok? Målet bør være å gi alle barn de samme muligheter og sørge for at man ikke konstruerer utenforskap allerede i barnets første leveår, som aldri heles.

Statsministeren sa i sin tale til Høyres landsmøte at barnehage gir størst gevinst for barn fra vanskeligstilte familier. Hun oppfordret kommunene til å banke på dørene til familiene som ikke benytter barnehageplass. Barnehagen fungerer nemlig som utviklings- og integreringsarena, hvor barn får lære språk og sosiale ferdigheter – en trygg base som gir stabilitet til barn som har det ustabil hjemme.

Regjeringen bruker ofte begrepet «tidlig innsats». I de aller første leveårene legges viktige premisser for hvordan resten av livet blir. Derfor er det et paradoks at vi bruker store summer på ordninger som kontantstøtte og barnetrygd og smører dem tynt utover, slik at alle får litt, men få får akkurat det de virkelig trenger.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Vil statsråden vurdere å inntektsdifferensiere noen universelle støtteordninger til barnefamilier, f.eks. barnetrygden, og erstatte dem med målrettede tiltak som gratis full barnehageplass til alle barn fra lavinntektsfamilier – også i de yngste aldersgruppene?

Statsråd Solveig Horne [10:54:23]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg registrerer at Venstre nå har en oppladning til landsmøtet sitt, der det er viktige temaer som står på dagsordenen, både oppvekstmiljø og familie. Derfor er jeg veldig glad for å få dette spørsmålet. Og jeg er veldig glad for å kunne si at Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringen i fjor på denne tida lanserte en strategi mot barnefattigdom, den første i sitt slag, med 64 konkrete tiltak.

Så er jeg, i likhet med representanten, bekymret over den utviklingen som vi ser, spesielt når det gjelder utviklingen av barnefattigdom i Norge. Jeg er redd at den utviklingen bare kommer til å øke, for vi vet at arbeid er det som er nøkkelen til å få redusert fattigdommen. Og vi vet at for første gang er minoritetsfamilier overrepresentert i disse statistikkene, og det er ikke minst fordi det tar lengre tid å få disse familiene ut i arbeid.

Det viktigste er arbeid. Og så må vi ha tiltak som gjør at fattigdom ikke går i arv. Mange av de barna som jeg treffer, sier: Det er ikke jeg som er fattig, det er foreldrene mine. Derfor er det veldig viktig for meg som barneminister også å ha tiltak som gjør at disse barna opplever en hverdag der de ikke blir stigmatisert, der de ikke faller utenfor. Det er mange forslag som ligger i den tiltaksplanen som vi har satt i gang, med god hjelp av budsjettforliket med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Representanten tar opp overføringer til barnefamilier. Det er gode overføringer til barnefamiliene i dag, men det er også viktig at vi nå tar en pust i bakken og ser på om disse ordningene er målrettede nok mot de familiene som trenger det.

Jeg registrerer at det ikke bare er Venstre, men også flere andre partier, som har en diskusjon om kontantstøtte og barnetrygd. Derfor er jeg glad for at jeg har fått satt

ned et utvalg som skal vurdere og gå igjennom alle disse ordningene.

Abid Q. Raja (V) [10:56:26]: Det er godt statsråden har lagt merke til at årets tema på Venstres landsmøte er barn, unge og oppvekst, og statsråden er velkommen.

Vi bruker om lag 15 mrd. kr i året på barnetrygd, og vi vet at det er store utgifter til kontantstøtte, som både hindrer at barn kommer seg tidlig i barnehagen og bidrar til å holde kvinner hjemme. Særlig for innvandrerfamilier er kontantstøtten et velsmakende onde. Statsrådens prøveprosjekt på Mortensrud skole i Oslo har vist at da man gjorde tilbudet gratis, gikk andelen barn på Aktivitetsskolen opp fra 29 pst. til 90 pst. Det er fantastisk. Vi vet alle samtidig hvor stor betydning SFO har for barns utvikling, men grunnet familiens økonomi får ikke alle barn like muligheter til å delta på dette som utjevner forskjeller. Mitt poeng er at hvis vi henter inn penger fra barnetrygden og kontantstøtten, kan vi målrette ordninger dit de behøves mest, som f.eks. gratis SFO for barn i lavinntektsfamilier.

Det er vel og bra at statsråden har lagt merke til at både Høyre og andre partier, også Venstre, tenker i de banene, men mitt spørsmål til statsråden er: Hva tenker statsråden når det gjelder disse spørsmålene?

Statsråd Solveig Horne [10:57:28]: Som statsråd med ansvar for dette feltet forholder jeg meg til en regjeringsplattform og en samarbeidsavtale med Venstre og Kristelig Folkeparti, som er veldig tydelig på det som går på gratis kjernetid, som vi er veldig glade for at vi har fått en økning i. Flere familier har nå fått muligheten til gratis kjernetid i barnehage for barna sine.

Jeg forholder meg også til samarbeidsavtalen, der det står at vi skal øke kontantstøtten, og regjeringen i samarbeid med samarbeidspartiene har økt kontantstøtten. Undersøkelser viser at bruken av kontantstøtte ikke har økt under denne regjeringen.

Jeg har full forståelse for at det er viktig at partiene har en diskusjon, for sånn skal det være i det politiske miljø – vi skal kunne diskutere alle disse ordningene på et politisk nivå – men jeg må forholde meg til den regjeringsplattformen vi har, og den samarbeidsavtalen vi har med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:58:40]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til kulturministeren.

Venstre er svært opptatt av kulturtilbudet for barn. Å erfare, skape uttrykk og utfoldelse gjennom musikk, tegning, form og farge og å få delta i idrett i forskjellige former og på forskjellige arenaer er noe alle barn må få mulighet til. Venstre vil at alle barn skal få drive med kultur og idrett ut fra egne forutsetninger, uavhengig av bakgrunn. Det må tilrettelegges for at alle barn tidlig skal få mulighet til å utvikle talentene sine i en bredde av kunst- og kulturuttrykk og idretter. Nettopp på disse arenaene er det at mange fra lavinntektsfamilier faller utenfor, og de med innvandrerbakgrunn mangler kanskje utstyr eller språk eller noen til

å kjøre. Kulturskoletilbudet er populært, men per i dag er det ikke for alle. Noen steder er det lange køer, andre steder for høy egenbetaling, et tredje sted mangler lærerkrefter.

Så mitt spørsmål er: Hvilke planer har statsråden for å sikre at alle barn får tilgang og lik mulighet til gode kulturtilbud?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:59:51]: Jeg takker representanten for et veldig godt spørsmål.

Det er viktig i den tiden vi er inne i nå, ikke bare å nå ut til barna fra lavinntektsfamilier, det er viktig også med tanke på hverdagsintegreringen. Vi vet at nøkkelen til god hverdagsintegrering nettopp ligger i frivilligheten og i kulturen. Det som er min bekymring, og som jeg også snakker mye med barneministeren om, er at det er barn med ressurssterke foreldre som oppsøker kulturskolen eller oppsøker kulturaktiviteter, og som blir kjørt til pianotimen, mens veldig mange havner utenfor og ikke får mulighet til kulturlæring. Barn og ungdom er en prioritert oppgave i regjeringens kulturpolitikk. Derfor er jeg veldig glad for at jeg sammen med barneministeren nå jobber med å gi alle barn en aktivitet i uken – at det det skal være en rett, at det skal være en mulighet. Det tror jeg er mye av løsningen på det som representanten spør om.

Presidenten: Sonja Mandt – til oppfølgingsspørsmål.

Representanten Mandt må si hvilken statsråd hun vil stille spørsmål til.

Sonja Mandt (A) [11:01:10]: Jeg vil stille spørsmål til statsråd Solveig Horne.

Arbeiderpartiet mener at kampen mot barnefattigdom må føres langs to spor. Det første og viktigste er en inkluderende arbeidslinje der folk har jobb for å kunne forsørge ungene sine. Spor to er målrettede, konkrete tiltak for de familiene som har ekstra behov for hjelp. Det første sporet svekker regjeringa ved å kutte i barnehager, øke barnehagekøene, kutte i tiltaksplasser – og grove kutt i overgangsstønaden. Det andre sporet er like svakt fra regjeringa – f.eks. forslaget om store kutt i barnetillegget, som vil ramme familier med stort behov. Heldigvis fikk opposisjonen hindret de verste kuttene som var foreslått fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Om statsråden som faktisk er ansvarlig for barnefattigdom, kunne skru tida ett eller to år tilbake, ville statsråden fortsatt ha foreslått kutt i overgangsstønaden og kutt i barnetillegget, eller innrømmer statsråden at regjeringas politikk skaper mer barnefattigdom?

Statsråd Solveig Horne [11:02:11]: Hvis jeg skulle ha skrudd tida tilbake, skulle jeg ønsket at den forrige regjeringen hadde satset mer på tiltak som hadde ført til at flere barn hadde fått en bedre hverdag når de har en familie som har en lav inntekt.

Jeg er stolt over denne regjeringen, som altså har, i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti, fått på plass strategien mot barnefattigdom, som skal hindre at det går i arv, og som har konkrete tiltak både når det gjelder gratis kjernetid i barnehagene, at flere får tilbud om fritidsaktivi-

teter ved den nasjonale tilskuddsordningen, at det er flere som får bostøtte – jeg kunne nevnt mange sånne forslag. Det er i hvert fall med på å gjøre hverdagen til disse barna enklere.

Så er jeg enig med representanten i at det viktigste for å motvirke fattigdom er å få foreldrene i arbeid. Det er et arbeid som regjeringen tar på aller største alvor, men det blir en utfordring framover når vi vet at å få minoritetsfamilier ut i arbeid er vanskeligere og tar lengre tid.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:03:25]: Det å ha barn koster. Det gjelder alle. Den universelle barnetrygden mottas av alle. Det er viktig i seg selv, for det er ikke noe vi trenger å søke på eller gjøre oss fortjent til, eller noe vi synes er flaut eller stigmatiserende. For det er noe alle som har barn, mottar, for alle som har barn, har høyere utgifter enn dem som ikke har barn. Dette er viktig familiepolitikk.

Så vet vi også at barnetrygden er et godt virkemiddel i et fattigdomsperspektiv. Statsråden nevnte strategien mot fattigdom, som vi har vært med på å legge fram sammen. Jeg vet at statsråden har et koordineringsansvar der. I budsjettavtalen for 2016 ble det lagt inn midler til at ordningen med gratis kjernetid i barnehagen skulle utvides til også å gjelde treåringer i lavinntektsfamilier. Og så ligger det inne et verbalforslag om at regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016 skal utrede forslag om differensiert oppholdsbetaling i SFO etter modell fra barnehagene.

Kan statsråden bekrefte at dette er noe regjeringen jobber aktivt med?

Statsråd Solveig Horne [11:04:33]: Når det gjelder SFO, ligger det under kunnskapsministeren. Uten at jeg skal si hva kunnskapsministeren holder på å jobbe med, blir alle anmodningsvedtak som kommer fra Stortinget, fulgt opp av den ministeren som har ansvar for det. Det er, som representanten sa, veldig godt at det forslaget har kommet inn. Et forsøk med gratis deltids plass på SFO har nå faktisk blitt utvidet til flere kommuner, både Drammen, Stavanger og Trondheim og flere bydeler i Oslo. 20 mill. kr er satt av til dette arbeidet i dag.

Jeg vil si at dette er noe som regjeringen må komme tilbake til i revidert, og som ligger under kunnskapsministerens ansvarsområde.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:05:28]: En strategi med mer gratis barnehage og SFO er bra. Det er SVs politikk og rød-grønn politikk. Gratis aktivitet er bra. Det fjernet regjeringen i kulturskoletimen, noe av det første de gjorde. Men problemet med regjeringen er jo at hovedstrategien deres øker fattigdommen for de vanskeligstilte barna. Først gir man altså skattelette – 2 100 kr dagen til de aller rikeste, 700 000 kr i året. Men hvis en er uheldig og har en mor som

er funksjonshemmet eller kronisk syk og har fått uføretrygd, en lav uføretrygd, har regjeringen gått målrettet på de familiene, som neppe får jobb i dagens arbeidsmarked, og tatt fra dem 2 450 kr hver måned, altså 29 000 kr i året. Det er masse penger!

Da spør jeg statsråden: Blir det flere eller færre fattige barn av å ta penger fra de fattigste barnefamiliene der foreldrene ikke har mulighet til å komme i jobb?

Statsråd Solveig Horne [11:06:33]: At foreldrene er i arbeid, er den viktigste faktoren for å unngå at barn vokser opp i fattige familier. Det at en har et trygt, stabilt og fleksibelt arbeidsmarked, er viktig for å nå det målet. Som barneminister er det mitt hovedanliggende å sikre at de barna som vokser opp i fattige familier, eller lavinntektsfamilier, faktisk får anledning til å kunne delta på fritidsaktiviteter, at en klarer å forebygge fattigdom, og ikke minst at en gjør det slik at disse barna klarer å fullføre både skole og utdanning, slik at ikke fattigdom går i arv.

Det er mange forslag på dette området i strategien som regjeringen har fremmet.

Så har jeg lyst til å si, i forhold til andre partier som har sagt de skal fjerne fattigdommen med et pennestrøk, at jeg er mer bekymret for at den utviklingen vi ser nå, kommer til å øke, for vi vet at vi har et vanskelig arbeidsmarked. Ikke minst gjelder det minoritetsfamilier, som har bruk for lengre tid før de kommer seg ut i arbeid, og det kan også gå ut over barna som lever i de familiene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:07:54]: Dette er et hovedspørsmål til Ketil Solvik-Olsen.

Forrige tirsdag var jeg og statsråden på elbusstur i Oslo, og det var til og med sånn at vi kunne lade mobiltelefonene våre inne på bussen. Det var Siemens og Volvo som hadde laget bussene, og de mener at de kan regne seg fram til at det er lønnsomt for Oslo å få inn hurtigladende elbusser på en rekke ruter. En rekke andre elbussprodusenter er også klare til å levere i konkurransen. Det krever mer investering i ladeinfrastruktur og busser, men det kutter all lokalforurensning, kutter alle klimagassutslipp og har lavere driftskostnader.

Statsråden var også der, og han holdt en standard festtale om hvor fint det var med teknologi og hvor fint det var med markedet som framskaffet slike busser. Men ekte teknologioptimister tar nullutslippsteknologien i bruk, vi snakker ikke bare om den i festtaler. For hvorfor kommer selskapene til Oslo? Jo, det er fordi byen har vedtatt at all kollektivtrafikk skal være nullutslipp innen 2020, og de får det til fordi de har fått tid til å planlegge dette – vedtaket ble fattet i 2010.

Den 3. februar for over et år siden vedtok Stortinget enstemmig med utgangspunkt i et forslag fra SV følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.»

Jeg har ikke sett statsråden være rundt og messe for dette med det samme engasjementet som han f.eks. har hatt

for konkurranseutsetting av NSB. Derfor spør jeg statsråden: Hva har han foretatt seg for å sørge for at fylkene, som har ansvar for det meste av kollektivtilbudet, skal følge opp dette vedtaket? Har statsråden overhodet gitt beskjed til fylkene om at all kollektivtrafikk skal gå på lav- eller nullutslippsteknologi innen 2025?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:09:50]: Før en begynner å prøve å trykke andre ned i søla, bør en lese regjeringsplattformen. Der står det at denne regjeringen baserer seg på at vi skal lav- og nullutslippsteknologi i transportsektoren alle steder der det offentlige har ansvar, så fort teknologien er moden. Det viser altså at denne regjeringen, både Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet, Miljø- og klimadepartementet og statsministeren, jobber med dette allerede.

Når Volvo kommer til Norge, når franske utviklere kommer til Norge for å demonstrere selvkjørende busser, når Elon Musk kommer til Norge neste uke for å være med på en konferanse i regi av regjeringen, når den amerikanske transportministeren kommer til Norge neste torsdag for å være her i to dager, er det fordi dagens regjering og dagens stortingsflertall har et sterkt engasjement for å få ned utslippene fra kjøretøyparken, og det gjelder for alle typer transportformer.

Jeg mener det er bedre at vi jobber for å få elbusser i disse byene enn at vi ser på resultatet fra forrige regjering, da det ble flere dieselmotorer i de samme byene. Det har skapt store problemer, som vi i dag jobber med å prøve å løse.

Så er jeg skrudd sammen litt annerledes enn den jevne SV-er, tror jeg, for der SV i alle år har diskutert at vi må sette et årstall for når noe skal skje – vi skulle jo ifølge SV forby bensinbiler allerede i forfjor, fordi en mente at da var dette mulig – er jeg mer opptatt av at vi skal spille på lag med markedet og sørge for at ting skjer så fort som mulig, uten at vi bruker all energien på å diskutere et politisk årstall. For ofte skjer utviklingen raskere enn det vi tror, hvis vi bare legger til rette for at næringer får utvikle seg.

Signalene vi har gitt, både politisk og også gjennom Enova, har gjort at vi legger til rette for elektrifisering og lavere utslipp fra transportsektoren. Mens Arbeiderpartiet snakket om at vi måtte bruke 50 mill. kr for å stimulere til renere ferjer i fylkeskommunene, har regjeringen gjennom Enova allerede tildelt over 270 mill. kr bare til Hordaland for å kunne gjøre dette. Jeg er opptatt av resultatene, ikke det som en sier.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:12:00]: Statsråden svarer ikke på spørsmålet. Jeg har merket meg at journalistene kaller statsråden for «Hans høyhet», og det er mulig statsråden ser på det som en kompliment, sånn som han kandidaten i USA. Det jo sånn at han har gjort det til en del av sin stil ikke å følge opp stortingsvedtak som han ikke selv deler, som han ikke er enig i.

Vi – stortingsflertallet – vedtok mot statsrådens partisstemmer at det skal settes klimamål for Nasjonal transportplan. Han har valgt å legge fram klimastrategi, selv om det forslaget ble nedstemt av Stortinget. Stortingsflertallet har krevd lavutslippssoner, regjeringen har trenert det. Og nå

er det altså et stortingsforslag, fremmet av stortingsrepresentanter, om lavutslippssoner i byene istedenfor.

Jeg har tenkt å stille følgende spørsmål til oppfølging: Hvor lenge har statsråden tenkt å trenere Stortingets vedtak? Når kommer han med det pålegget til fylkene og NSB om at de må starte omstilling til nullutslipp i kollektivtrafikken, sånn som Oslo kommune gjør, og som Hordaland har startet på?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:13:04]: Til «Deres høyhet» – eller hva det var: Jeg tror han forveksler meg med en byrådsleder i Oslo. Men jeg er mer opptatt av hva slags resultater vi får.

Vi ser at utslippene per kjøretøy i Norge nå går kraftig ned. Det er fordi denne regjeringen har videreført og forsterket ordninger som gjør at det blir mer attraktivt å kjøpe lavutslippsbiler. Jeg ser representanten Eidsvoll Holmås rister på hodet, men det er et faktum at det selges mer elbiler nå enn da representanten Eidsvoll Holmås selv satt i regjering. Det har blitt gjort forbedringer i forhold til å kunne kjøpe hybridbiler, lavutslippsbiler. Biodiesel er nå lønnsomt for mange bedrifter å ta i bruk, noe forrige regjering gjorde ulønnsomt å ta i bruk.

Istedenfor å heve seg opp og begynne å snakke om årstall, burde en heller se hva en faktisk oppnår. Da ser en at vi oppnår veldig mye, ikke ved å støye med årstall, men ved faktisk å gjennomføre ting.

Lavutslippssoner var noe Vegdirektoratet selv la fram et forslag om i 2012, men som forrige regjering skrinla etter to dager. Vi jobber for å få det verktøyet tilgjengelig for kommuner som ønsker å bruke det, og vi har altså ikke skrinlagt det, i motsetning til Eidsvoll Holmås' parti.

Presidenten: Presidenten vil tillate to oppfølgings-spørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:14:27]: Det er lenge til statsbudsjettet 2017 får effekt. Krisa i verftsindustrien er no.

Den 1. desember i fjor vedtok Stortinget følgende:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi.»

Og:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at nye fergeanbud utlyses så tidlig som mulig, uten å avslutte tidligere inngåtte kontrakter, for å sikre god tid til nybygging og utbedring av ferger og rutebåter.»

Intensjonen med dette var klimatiltak, men også for å gi den utsette verftsindustrien ei hjelpende hand i ei krevjande tid. Og så ser vi ingen handling.

Spørsmålet mitt er: Har Hans høyhet statsråden tenkt å vente til neste år med å kome i gang med fjorårets vedtak?

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at hun ikke tillater den type uttrykk, og at representanten stiller spørsmål til statsråden.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:15:35]: Jeg konstaterer at dette spørsmålet også viser at en ikke har fulgt veldig godt med på det som har skjedd, og jeg synes det er dumt når vi får en debatt der en er mer opptatt av å svartmale situasjonen enn av å framheve det som faktisk skjer, uavhengig av om vi er enige eller uenige.

Jeg nevnte i svaret mitt til representanten Eidsvoll Holmås at gjennom Enova har f.eks. Hordaland fått 270 mill. kr til å legge til rette for en ny fergeflåte, som er lavutslipps eller nullutslipps ved at en får elektrifisert den. Det er noe annet enn det bildet som SV gir, der en gir inntrykk av at ingenting skjer. Det er litt vanskelig å diskutere hvordan vi skal løse store utfordringer i samfunnet hvis motparten bevisst unnlater å forholde seg til det som faktisk blir gjort.

På samme måten har regjeringen sørget for at streknin-gen Anda–Lote, som i dag trafikkeres av én ferge, i framtiden skal trafikkeres av to ferger, som gir økt frekvens, og den ene skal være eldrevne, den andre skal være lavutslipps eller nullutslipps, men der en lar markedet få lov til å si hva som er mulig.

Jeg vil også bare vise til at vi både innenfor Kystverket, Kystvakten og andre deler av statens skipsvirksomhet har framskyndet vedlikehold nettopp for å skape aktivitet ved verftene.

Så det skjer mye, selv om det langt fra har løst den alvorlige situasjonen vi opplever.

Presidenten: Karianne O. Tung – til oppfølgings-spørsmål.

Karianne O. Tung (A) [11:16:59]: NTB har akkurat sendt ut et nyhetsvarsel hvor lederen av transportkomiteen, Nikolai Astrup, sier at Høyre nå vil støtte den nye loven som vil gi kommunene hjemmel til å opprette lavutslippssoner. Det er et viktig og riktig miljøtiltak. Dermed vil forslaget også ha flertall i dette huset. Forslaget vil bl.a. gi kommunene mulighet til å avgiftsbelegge forurensende kjøretøy, og dermed kan Oslo, Bergen og andre norske byer innføre lavutslippssoner.

Det er vel ingen godt bevart hemmelighet at samferdselsministeren ikke akkurat har vært forslaget største forkjemper, men jeg tillater meg derfor å stille spørsmål om statsråden nå stiller seg bak lovforslaget om kommunale lavutslippssoner. Og hvordan vil statsråden jobbe for at dette forslaget nå så raskt som mulig skal la seg realisere?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:17:47]: Dette er et veldig interessant tema. For det første har dette blitt diskutert mange ganger i Stortinget, og jeg oppfatter at Stortinget har sagt at dette ønsker en, så her er det ingen nyhet i at Høyre også sier at en ønsker det. Denne regjeringen har faktisk bedt Vegdirektoratet om å hjelpe oss med å lage utkast til hvordan et sånt lovverk skal være, og det er en helt naturlig prosess.

Det som er det interessante, er at dagens regjering ikke har skrinlagt dette arbeidet. Derimot ble tilsvarende arbeid skrinlagt av representanten Tungs parti 3. oktober 2012. Da kom Vegdirektoratet med et sånt lovforslag. Da bruk-

te altså forrige regjering to dager før daværende statsråd Marit Arnstad gikk ut i media og sa at dette er et dårlig virkemiddel, det er lite treffsikkert, det finnes andre bedre virkemidler. Det at en skrinlegger et lovforslag i regjering, men mener at det haster veldig å gjennomføre det med en gang en kommer i opposisjon, synes jeg ikke harmonerer helt med å ha en langsiktig tilnærming til å løse problemer. Jeg er opptatt av at vi skal sørge for at vi får lavutslipps- og nullutslippsbiler. Jeg tror, ut fra den kontakten vi har med det som skjer i både Norge og utlandet, at dette skjer veldig fort, og da skal vi spille på lag med markedet og ikke drive på og diskutere lovforslag som en selv skrinla.

Presidenten: Stortinget går da videre til siste hovedspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [11:19:13]: Mitt spørsmål går til kulturminister Linda Hofstad Helleland.

Først vil jeg starte med å gi statsråden honnør for at hun har klart å lande en løsning som bidrar til mer åpenhet rundt pengebruken hos idretten, samtidig som hun nå tydelig har slått fast at breddeidretten og frivilligheten lokalt skal skjermes og ikke bli utsatt for mer byråkrati og rapportering. Det er bra, og det støttes.

Men jeg er også opptatt av hvordan regjeringen bruker pengene sine. Er det noe breddeidretten og frivilligheten landet rundt virkelig lider under, så er det etterslepet på oppussing og bygging av idrettsanlegg. Hvis bygda mangler hall, så blir det ikke noe håndballmiljø. Hvis det ikke finnes skøytebaner, ja så blir det ikke noe hockeylag. Så enkelt og så vanskelig er det. Anlegg for rundt 2,4 mrd. kr er godkjent og venter på penger.

Arbeiderpartiet har brakt idretten inn på statsbudsjettet og startet med å kutte etterslepet med 400 mill. kr i fjor, som en start på en femårig plan. I regjeringens 2016-budsjett var det ikke satt av en krone til idrettsanlegg. Idretten landet rundt var ikke bare skuffet, men også overrasket, for det har ikke manglet på løfter. Da denne regjeringen sa nei til et nytt vinter-OL, skulle det i stedet komme et løft for norsk idrett. Det har ikke skjedd. Idretten har ikke fått en krone over statsbudsjettet, slik representanter for regjeringen skapte forventninger om. Tvert imot har denne regjeringen prioritert skattekutt framfor idrett til barn og unge.

Synes statsråden det er greit å love breddeidretten over hele landet opprusting og bygging av anlegg, for så ikke å levere?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:21:00]: Det er litt vanskelig å forstå det spørsmålet, for er det noen som nå virkelig har fått økninger, er det idretten, med en voldsom opptrapping de siste årene, under denne regjeringen, og det har vi også sett at det er uttrykt glede for fra idrettens side.

Jeg ser at både idrettspresidenten – tidligere arbeiderpartipolitiker – og representanten Trettebergstuen sier akkurat det samme, at når Høyres gruppe sa nei til OL i Oslo, så lovet man flere milliarder til anlegg og til idretten. Ja, til og med hører jeg at idrettspresidenten viser til vedtak

eller forslag, og jeg synes det er synd at også talspersonen for idretten i Stortinget fra Arbeiderpartiet viser til forslag som i hvert fall ikke jeg har sett.

Jeg synes kanskje at debatten tar en litt snodig vending når man går ut og forteller befolkningen at Høyres gruppe sa nei til OL, for man lovet og har foreslått i Stortinget at midler skulle brukes til idretten. Vi trapper opp, vi sørger for en kraftig satsing på idretten, men det hadde vært veldig interessant om representanten Trettebergstuen kunne ha klargjort hvilket forslag hun viser til, og eventuelt vedtak, som viser at de pengene som skulle ha blitt brukt på et OL, skal brukes ut til idretten.

Anette Trettebergstuen (A) [11:22:46]: Statsråden har tidligere i denne spørretimen vist at hun ikke forstår spillpolitikken, og hun forstår tydeligvis heller ikke hvilke pengesekker hun her holder seg med, når hun sier at idretten har fått en opptrapping. Det er spillemidlene, altså overskuddet fra Norsk Tipping, som har økt. Det er penger enhver regjering ville hatt.

Det som er spørsmålet mitt, er det som handler om regjeringens unnskyldning for å si nei til et nytt vinter-OL. Det ble sagt at man sa nei til et nytt vinter-OL fordi man ville satse på breddeidrett over hele landet. Finansminister Siv Jensen sa følgende da hun tok standpunkt:

«For meg handler ikke dette om å si nei til et OL i Oslo. For oss handler det om å si ja til store infrastrukturprosjekter, idrettsanlegg, styrking av barne- og ungdoms og breddeidrett (...) i hele landet.»

Når jeg ikke kan vise til noe vedtak, er jo det nettopp hele poenget, for Høyre og regjeringen har jo ikke levert på det løftet de ga til idretten. Det har Arbeiderpartiet gjort. Vi begynte med en opptrappingsplan over fem år, 400 mill. kr i fjorårets budsjett. Regjeringen har ikke bevilget én krone over statsbudsjettet til idretten.

Innrømmer statsråden at dette var en bløff?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:23:51]: Jeg kan ikke innrømme at det var en bløff når det vises til et forslag som aldri har vært fremmet i Stortinget, og når det vises til uttalelser, kan man ikke hevde at det er en bløff. Jeg håper at jeg ikke hører mer av det, for det er ikke riktig at det er fremmet noe forslag om det, selv om Arbeiderpartiet prøver å få folk til å tro noe annet.

Til det som representanten startet med, at hun var glad for at det nå ryddes opp i idretten: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet kommer på banen. Arbeiderpartiet har sittet helt stille i denne saken. Jeg vet ikke om det har noe med de tette båndene som er mellom Arbeiderpartiet og sentrale idrettstopper å gjøre, og at det har vært det lenge, men det er veldig spesielt når man nå ser hvordan folket reagerer, ute i kretsene og særforbundene. Alle vil ha mer åpenhet, man vil vite hva pengene brukes til, og Arbeiderpartiet sitter helt stille. Det er forunderlig, men det forteller også veldig mye.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først representanten Arild Grande.

Arild Grande (A) [11:25:04]: Det er åpenbart at statsråden ikke fulgte spesielt nøye med da Anette Trettebergstuen startet sitt spørsmål, hvor hun nemlig ga uttrykk for støtte til det grepet som nå er tatt, og hvor vi har vært tydelige på at det er viktig med åpenhet i idretten, men også at vi ikke bør få en utvikling hvor man på grasrotnivå får enda mer press i forhold til byråkrati og statlig kontroll. Så det er en sterk støtte til det grepet som nå er tatt. Vi har overhodet ikke sittet stille i den båten.

Det var mange som fikk håp om penger til idretten da representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet, etter at det ble nei til OL, ga uttrykk for at man skulle satse på bredden. Det var tydeligvis bare ord. Statsråden strør om seg med penger som er andres penger – ikke statsrådens penger. Det er penger som kommer fra spillemidlene.

Da blir spørsmålet igjen, for det har vært stilt tidligere i denne spørretimen: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at den veksten kan fortsette i framtiden, når vi nå ser at både ulovlige spill og det irregulære markedet fører til at det blir mindre penger?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:26:10]: Regjeringen har vist at vi prioriterer å sikre en god og forutsigbar kompensasjonsordning for lokale idrettslag og foreninger. Vi ønsker også å se på hvordan midlene fordeles der ute. Det er også et av argumentene for at vi ønsker åpenhet, også om hvilke prioriteringer som ligger til grunn for at enkelte idretter, særlig innenfor den organiserte idretten, får veldig mye midler, for midlene fra Norges idrettsforbund må også komme mange av de andre av ungdommene våre – særlig mange av dem som kommer nye til landet vårt, og som i mye større grad er aktive i den egenorganiserte idretten – til gode. Det må ikke bare være mange fotballbaner og fotballanlegg man bruker penger på. Man må også være opptatt av hva andre barn og unge er opptatt av nå, sånn at vi får ungdommene og barna i aktivitet. Derfor gjør vi et større arbeid på dette, og vi vil komme tilbake til hvordan vi ønsker å innrette det videre.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgings spørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:27:28]: Det er riktig, som statsråden sier, at gode, forutsigbare ordninger er kjempeviktig. Vi vet at når det gjelder momsrefusjonsordninga for idrettsanlegg, har det kommet inn søknader om ca. 200 mill. kr i år, og vi vet at regjeringa har budsjettet med 143 mill. kr. Senterpartiet foreslo og fikk flertall her i salen for at regjeringa skulle utrede en regelstyrt ordning, og skuffelsen var stor da regjeringa kom tilbake i statsbudsjettet for 2016 og sa at nei, det vil vi ikke ha allikevel.

Det er altså bevilget mindre penger i budsjettet i år enn det behovet er. Det vil si at det er noen idrettsforeninger nå som vil få en avkorting i sin momsrefusjonsordning. Jeg lurer på om statsråden mener det er rettferdig at to like prosjekter skal behandles ulikt, avhengig av

om en søkte om momsrefusjon i henholdsvis 2015 eller 2016.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:28:30]: Det er et interessant spørsmål som representanten stiller, og det er helt riktig: Innkomne søknadsbeløp er 200 mill. kr, og det er allerede mottatt 410 søknader. Det vitner bare om en voldsom aktivitet der ute i lokalsamfunnene våre, og man ser at det å bygge anlegg er helt nødvendig for at barn og unge – og for så vidt også voksne – skal ha mulighet til en aktiv tilværelse. Kombinert med endringer i tippenøkkelten har ordningen skapt bedre vilkår for anleggsutbygging i regi av lokalidretten.

Men til det spørsmålet som representanten stiller: Det er noe vi vil se på, så det ikke oppfattes slik at ordningen er urettferdig.

Presidenten: Ola Elvestuen – til siste oppfølgings spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:29:33]: Jeg har sterk nostalgi for OL-søknaden etter å ha hatt ansvaret for utarbeidelsen av den gjennom to år i Oslo. Jeg må med beskjedenhet si at det er den beste OL-søknaden som er laget noen gang – og også nøktern – og som kunne ha blitt levert IOC. Nå er det heldigvis sånn, og det har jo å gjøre med kvaliteten på den, at det er investeringer som gjøres. Oslo kommune gjør dette, man følger opp med et helt nødvendig hockeyanlegg på Jordal, og det er andre ting som kommer ut av den søknaden.

Vi har ordninger, bl.a. inn mot nasjonalanlegg for idrett, og mitt spørsmål blir da: Er statsråden innstilt på å gå inn i innretningen på dem, og også med en økt satsing? For det finnes jo ulike prosjekter rundt i landet. Det er velodromen i Stavanger-området, og det er andre områder hvor man har behov. Spørsmålet er: Kan man ha en nasjonal strategi inn mot disse nasjonalanleggene, for å ta en større nasjonal rolle?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:30:40]: Takk for spørsmålet.

De nasjonale anleggene er veldig kostbare, men vi ser også at det er veldig mange andre anlegg rundt omkring i landet som er særdeles kostbare, som blir for tunge å bære alene, og som man må ha ekstramidler til. Derfor synes jeg det er et interessant spørsmål representanten stiller, om hvordan vi kan se på en mer overordnet strategi for å vurdere nasjonalanleggene våre i en helhet.

Nå kan man jo si at nasjonalanleggene våre i stor grad er knyttet til veldig tradisjonelle norske idretter, som ski og hopp, men vi ser f.eks. på Vestlandet at en sykkelvelodrom er ønskelig – det er også en her på Østlandet. De er voldsomt kostbare, og da må det muligens inn en annen type finansiering for å løfte dette.

Jeg tar med meg innspillet fra representanten Elvestuen videre.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:31:45]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir én endring i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

Den foreslåtte endringen foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringen var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Marianne Aasen til statsministeren, er overført til kunnskapsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Martin Henriksen.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Marianne Aasen til statsministeren, er overført til kunnskapsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Martin Henriksen.

Martin Henriksen (A) [11:32:18]: «Statsminister Erna Solberg er leder av regjeringens forskningsutvalg.

Er de meningene om forskning på oppdrettsnæringen generelt og de krav til Havforskningsinstituttets forskning spesielt som fiskeriministeren har gitt uttrykk for i media, i tråd med regjeringens kunnskaps- og forskningspolitikk?»

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:32:40]: Vi har i den senere tid hatt debatt og oppslag i media knyttet til forskningens uavhengighet, og jeg synes det er bra at bl.a. representanter for academia reiser denne diskusjonen. Det gir oss også mulighet til å gjenta regjeringens politikk. Det har jeg understreket flere ganger de siste dagene, og jeg gjør det igjen her.

Det er regjeringens politikk at forskningen ikke skal styres politisk. Forskningen må være faglig uavhengig for å ha verdi. Det er helt grunnleggende for samfunnets tillit til forskning, forskere og forskningsresultater at vi hegner om forskningens uavhengighet, og at resultater ikke sensureres av oppdragsgiver eller myndigheter. Det er også viktig at forskningsresultater etterprøves og verifiseres, men det er helt avgjørende at vi respekterer prinsippet om forskningens uavhengighet og akademisk frihet for å bevare tilliten til forskningens resultater. At dette prinsippet gjelder, har også fiskeriminister Per Sandberg presisert, bl.a. i Aftenposten 2. april. Det bør derfor ikke herske noen tvil om regjeringens politikk på dette området.

Det er viktig at det forskes på problemstillinger som er knyttet til utvikling av oppdrettsnæringen. Norge er generelt en liten forskningsnasjon i global målestokk, men vi er en betydelig bidragsyter innenfor fiskeri- og havbruksforskningen. Denne posisjonen er det viktig at vi tar godt

vare på og utvikler videre. Det gjør vi gjennom å sikre at forskningen også fremover er faglig uavhengig.

Martin Henriksen (A) [11:34:04]: Jeg takker for svaret fra statsråden.

Jeg forstår at overgangen fra å være opposisjonspolitiker til å bli statsråd kan være tøff, men evnen til å rette opp problematiske signaler når man har skapt usikkerhet rundt regjeringas politikk, følger åpenbart ikke automatisk med statsrådstittelen. Fiskeriministeren, som er øverste sjef for Havforskningsinstituttet, uttalte at HI skal være næringsvennlig, og at det skal dele regjeringas ambisjoner for vekst. Det er en problematisk uttalelse; den skapte sterke reaksjoner. Regjeringas utfordring er at fiskeriministeren ikke har trukket tilbake et komma i sine uttalelser. Tvert imot valgte han å gjenta dem, selv etter massiv kritikk.

Forskning kan være næringsrettet, den kan ikke være, og bør ikke være, næringsvennlig. Den kan i hvert fall ikke være både fri og uavhengig, som kunnskapsministeren nå viser til, og samtidig næringsvennlig. Så spørsmålet er: Er det kunnskapsministerens syn på forskningspolitikken eller er det fiskeriministerens syn som nå skal gjelde overfor HI og andre forskningsinstitutter?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:35:15]: Jeg tror det er viktig at vi holder oss til det som er kjernen i dette. Det er ikke en diskusjon om ordvalg, men om hvilket prinsipp som skal ligge til grunn for forskningen. Og her er det ingen uenighet mellom fiskeriministeren og meg. Det er heller ingen uenighet mellom fiskeriministeren og statsministeren.

Forskningen skal ikke styres. Hvis forskningsresultatene skal ha noen verdi, må forskningen være faglig uavhengig. Det er selvfølgelig legitimt og riktig at vi har noen prioriteringer i forskningspolitikken, det stiller hele Stortinget seg bak, at vi f.eks. sier at vi skal forske på klimateknologi, eller at hav er et viktig område for forskningen. Men det betyr ikke at politikere eller andre deler av det offentlige skal gripe inn i hvordan forskningen utføres. Forskningsresultater må styres av én ting, og kun én ting, og det er søken etter hva som er sannheten, hva fakta og bevisene sier.

Martin Henriksen (A) [11:36:10]: Jeg setter pris på kunnskapsministerens holdning i dette spørsmålet. Utfordringa er at fiskeriministeren selv har skapt usikkerhet. Vi har alle fått med oss kritikken fra både Forskerforbundet og rektorene på store, tunge institusjoner som Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen da fiskeriministeren uttalte at Havforskningsinstituttet skulle være næringsvennlig og dele regjeringas ambisjoner for vekst. Det er et oppsiktsvekkende syn på forskning og på disse institusjonenes uavhengighet.

Problemet med fiskeriministerens uttalelser er at det potensielt sett svekker troverdigheten og legitimiteten til Havforskningsinstituttet og framtidige rapporter som måtte komme derfra, at man nå kanskje tolker det i et annet lys etter fiskeriministerens uttalelser, som han altså står fast på, til tross for kunnskapsministerens forsikringer.

Derfor vil jeg spørre kunnskapsministeren: Er det sånn at en statsråd i regjeringa Solberg etter forskningsministerens eget syn kan uttale at forskning eller institusjoner skal være næringsvennlige og dele regjeringas ambisjoner for vekst?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:37:17]: Jeg skal ikke bevege meg inn på tolkninger av hva andre statsråder har sagt, jeg skal rett og slett slå fast veldig enkelt at når man har sagt noe – det har fiskeriministeren gjort – som kan forstås også som om man ønsker å styre forskningen på en eller annen måte, er det helt avgjørende at man raskt klart og tydelig sier hva som er regjeringens politikk, og hva som ligger til grunn for forskningen. Derfor har fiskeriministeren også flere ganger sagt at han aldri har ment – og heller ikke mener eller kommer til å mene – at dette innebærer at forskningens faglighet skal styres politisk.

Så tilbake til mitt hovedsvar, som er at det er ingen uenighet mellom meg og fiskeriministeren eller mellom statsministeren og fiskeriministeren når det gjelder det at forskningen skal være faglig uavhengig. Det handler om kjernen i forskningens troverdighet. Hvis man ønsker noe annet, må man gå til et PR-byrå eller lage seg en bestillingsrapport som viser den konklusjonen man ønsker. Det har ingenting med vitenskap å gjøre, og det er ikke bare et soleklart utgangspunkt, det er det regjeringens politikk bygger på, og det er også det fiskeriministeren sier.

Spørsmål 2

Jan Böhler (A) [11:38:43]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til næringsministeren:

«Statsminister og statsråder har hyllet Oslo Cancer Cluster (OCC) som en ledende internasjonal klynge innen forskning og utprøving av ny kreftmedisin. Likevel har OCC fått avslag fra Innovasjon Norge på støtte fra ordningen Global Center of Expertise, og har også fått beskjed om at støtten fra Norwegian Center of Expertise vil falle bort fra 2017. Det oppgis at dette skyldes styringssignaler fra eierne.

Hvordan vil regjeringen sørge for at hyllesten til OCC følges opp med støtte som kan sikre fortsatt drift og utvikling?»

Statsråd Monica Mæland [11:39:30]: Takk for spørsmålet.

Oslo Cancer Cluster ble utnevnt til Norwegian Centre of Expertise i juni 2007, og i henhold til statsstøtteregelverket, som Norge er forpliktet av gjennom EØS-avtalen, er det satt en øvre grense på ti år for driftsstøtte til innovasjonsklynger. Dette innebærer at slik støtte, som er på 5 mill. kr årlig, vil falle bort for Oslo Cancer Cluster den 1. juli 2017. Det vil da være opp til medlemmene i klyngen å finansiere videre drift av den. Per i dag er det over 50 bedrifter og ca. 15 FoU- og utdanningsinstitusjoner som er medlemmer i Oslo Cancer Cluster.

Mitt inntrykk er at Oslo Cancer Cluster har hatt vel-

dig gode resultater og god oppslutning fra klyngens partnere. Det legger et godt grunnlag for at klyngen også kan videreføres etter 2017, uten statlig driftsstøtte.

I den sammenheng har jeg lyst til å understreke at klyngeorganisasjonen etter dette tidspunkt fortsatt vil kunne motta støtte til konkrete kompetanse- og innovasjonsprosjekter fra klyngeprogrammet, men altså ikke driftsstøtte. Jeg kan opplyse om at de tre GCE-klyngene som hittil er utnevnt, ikke får driftsstøtte. NCE-klynger kan fortsatt bruke NCE-navnet etter endt avtaleperiode, under forutsetning av at klyngesamarbeidet videreføres på et høyt og profesjonelt nivå.

Når det gjelder bedriftsdeltakerne i klyngen, vil også disse på ordinær måte kunne motta støtte gjennom ordninger i Forskningsrådet og Innovasjon Norge, som f.eks. Brukerstyrt innovasjonsarena, FORNY2020 og ordningen med forsknings- og utviklingskontrakter. Dette er ordninger denne regjeringen har styrket kraftig fra 2013.

Jan Böhler (A) [11:41:26]: Jeg takker statsråden for svaret.

Dette er et senter, en klynge, som har fått veldig mye ros. Statsministeren har vært der, helsestatsråd Bent Høie har vært der, og jeg vet at næringsministeren også skal på besøk der, og det er veldig positivt at de får den oppmerksomheten.

Men det er viktig å forstå at denne klyngen, Oslo Cancer Cluster, ønsker å være en plattform for også de helt små oppstartsmiljøene, som har lite å bidra med i første omgang. De ønsker å likebehandle dem, gi dem plass i laboratorier, i inkubatoren, i innovasjonsparken og i det miljøet de har bygd opp. De baserer seg på en begrenset kontingent som alle kan være med på, og vil ikke basere seg på ett stort bidrag eller noe som kan føre til favorisering av enkelte parter.

Så jeg vil spørre om statsråden vil se på følgende: Når man lykkes med å utvikle klynger og NCE-ordningen ikke kan brukes videre, vil man kunne sette inn andre, mer målrettede virkemidler for å jobbe videre med å utvikle klyngene?

Statsråd Monica Mæland [11:42:34]: Vi er helt enige om viktigheten av klynger, og det var sågar statsminister Erna Solberg som kommunalminister som innførte klyngeprogrammene, i Bondevik II-regjeringens tid.

Vi har innført et nytt nivå på klyngene. I tillegg til NCE innførte vi et høyere nivå, altså GCE-er, som jeg vet Oslo Cancer Cluster også har søkt om. Nå er det slik at disse søknadene blir behandlet på en uavhengig og faglig måte – det er ikke noe vi styrer politisk – men det er det neste trinnet etter NCE-status.

Men vi er altså bundet opp av statsstøtteregler, som vi må forholde oss til. Det må også Oslo Cancer Cluster, men det er en rekke ordninger som både clusteren, bedriftene i clusteren og forskningsinstitusjonene i clusteren kan søke om, og det vil jeg oppmuntre dem til.

Jan Böhler (A) [11:43:27]: Jeg takker for tilleggssvaret også.

Det er noe som er påfallende her. Da VG presenterte den nye norske kreftindustrien knyttet til Oslo Cancer Cluster den 28. februar i år, sa Innovasjon Norges administrerende direktør i omtalen av dette miljøet:

«Vi står ved et veiskille, og vi må bestemme oss for at det er her vi skal sette støtet.»

Da blir det pussig at man i neste omgang ikke kan finne oppfølginger av NCE-ordningen, som man ikke vil gi støtte gjennom lenger, og at man avviser søknaden om Global Centre of Expertise. Kriteriene for ordningen Global Centre of Expertise har ført til at den støtten har gått til selskaper innenfor olje og gass, altså mer tradisjonelle næringer, mens det som skulle være noe av en fanesak for regjeringen – å satse på ny kunnskapsindustri – ikke har fått støtte. Så jeg vil spørre om statsråden vil se på kriteriene for Global Centre of Expertise-ordningen, sånn at de bedre kan treffe denne typen miljøer.

Statsråd Monica Mæland [11:44:35]: Det er ikke slik at vi ikke vil støtte, det er slik at vi er bundet opp, og dette er forutsigbart for alle klyngene – også for Oslo Cancer Cluster, som vil ha fått støtte i ti år, faktisk i motsetning til de tre GCE-ene. Det er heller ikke slik at de tre GCE-ene utelukkende er bygget på olje og gass. Vi har ett som går på marine næringer knyttet til Vestlandet, og jeg tror at havet er et av de områdene vi virkelig skal satse på framover.

Det neste nivået etter NCE er GCE, og det er en faglig uavhengighet der som jeg har all grunn til å ha tillit til, og jeg vil oppfordre Oslo Cancer Cluster til å søke igjen. Så kan vi selvsagt se på kriteriene hvis det er grunnlag for det. Det har jeg foreløpig ikke kunnskap om.

Spørsmål 3

Kjersti Toppe (Sp) [11:45:40]: «I Nasjonal helse- og sjukehusplan vedtok Stortinget at stadleg leiging skal vere hovudregelen på norske sjukehus. Helse Møre og Romsdal HF har vedtatt å ikkje innføre stadleg leiging.

Meiner statsråden at det at eit heilt føretak ikkje innfører stadleg leiging på nokon av sine sjukehus, er i tråd med Stortinget sitt vedtak, og vil statsråden gripe inn overfor dei føretak som ikkje innfører stadleg leiging på sine sjukehus?»

Statsråd Bent Høie [11:46:11]: Målet for arbeidet med Nasjonal helse- og sjukehusplan var å gi Stortinget best mulig innsikt i status og utfordringer for spesialisthelsetjenesten og å invitere Stortinget til å gi overordnede føringer for hvordan sykehusene skal utvikles framover.

Representanten Toppe viser til Stortingets behandling, der bl.a. følgende flertallsforslag ble vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen gjennom foretaksmøtet og/eller styringsdokumenter sørge for at stedlig ledelse blir hovedregelen ved norske sykehus.»

Representanten Toppe viser videre til Helse Møre og Romsdals arbeid med ny organisasjonsmodell og mener at helseforetaket ikke følger opp Stortingets vedtak om å innføre stedlig ledelse.

Helse Midt-Norge har informert departementet om at Helse Møre og Romsdal høsten 2015 gjennomførte en evaluering av sin egen organisasjon og ledelse av helseforetaket. Evalueringen viste at det var behov for en organisatorisk gjennomgang. Flere modeller er utredet, og etter høringsrunden ble konklusjonen å innføre en tverrgående modell der man skal sikre stedlig ledelse ved det enkelte sykehus og den enkelte institusjon i helseforetaket. Målet er å utvikle gode behandlingstilbud, helhetlig ledelse og å sikre effektiv drift.

Da Stortinget behandlet Nasjonal helse- og sjukehusplan, uttrykte jeg at jeg er opptatt av bedre og tydeligere ledelse i sykehusene, bl.a. for å sikre god kommunikasjon og nærhet til lederen. Jeg vil følge opp Stortingets vedtak om stedlig ledelse i foretaksmøtet med de regionale helseforetakene 4. mai. Jeg mener det er viktig å presisere at tverrgående modeller ikke nødvendigvis er i strid med prinsippet om stedlig ledelse. For eksempel har Ringerike sykehus, som blir løftet fram av mange i denne diskusjonen, tverrgående klinikker. Lovens krav til ledelse i sykehusene er at det skal være enhetlig ledelse på alle nivåer for å sikre klare ansvarsforhold. Samtidig har helseforetakene anledning til å utforme ledelsesmodeller tilpasset lokale behov, kompleksitet og størrelse innenfor de rammene Stortinget setter.

Jeg har tiltro til at både Helse Midt-Norge og Helse Møre og Romsdal har til hensikt å følge opp Stortingets intensjoner i denne saken.

Kjersti Toppe (Sp) [11:48:14]: Svaret frå statsråden er veldig uklart.

Da Stortinget vedtok Nasjonal helse- og sjukehusplan like før påske, oppfatta eg at det var ganske stor einigheit i denne salen om at stadleg leiging skulle vera hovudregelen ved norske sjukehus. Stadleg leiging er ein av to hovudmåtar å organisera leiging på. Det står beskrive i innstillinga: stadleg leiging eller tverrgående. No har Helse Møre og Romsdal føreslått, på same dag som Stortinget vedtok sjukehusplanen, å innføra ein hybrid med meir klinikkorganisering, som samtidig skal vareta stadleg leiging.

Meiner statsråden at det som Helse Møre og Romsdal føreslår, faktisk er i tråd med det som stortingsfleirtalet meinte?

Statsråd Bent Høie [11:49:17]: Jeg vil minne representanten Toppe om at Senterpartiet fremmet et annet forslag når det gjaldt stedlig ledelse, i forbindelse med Nasjonal helse- og sjukehusplan, som låste løsningen til at en skulle ha én stedlig leder ved hver virksomhet, som hadde alt ansvar for både det medisinske, det faglige og det økonomiske. Det forslaget ble nedstemt. En kan derfor ikke ta utgangspunkt i et forslag som ble nedstemt, når en skal vurdere oppfølgingen av det Stortinget faktisk har besluttet.

I innstillingen til Nasjonal helse- og sjukehusplan refererer flertallet til modellen som er i Vestre Viken. Jeg oppfatter at den modellen som nå er til diskusjon, i Møre og Romsdal, i veldig stor grad bygger på de samme prinsippene som modellen på Ringerike sykehus – som flere,

ikke minst representanter fra Senterpartiet, har trukket fram som en veldig god løsning. Jeg har nesten ikke hørt en eneste Senterparti-representant snakke om sykehus i de siste to årene uten å referere til Ringerike sykehus. Og nå fremstiller en den ledelsesmodellen som om den skulle være i strid med disse intensjonene. Dette er jo den ledelsesmodellen som også Senterpartiet gjentatte ganger har trukket fram som en veldig god modell.

Kjersti Toppe (Sp) [11:50:35]: Eg synest det er ganske oppsiktsvekkjande dersom statsråden trur at det som vert føreslått i Helse Møre og Romsdal, er lik det som er i Vestre Viken. Det stemmer jo ikkje. I Vestre Viken har den stadlege leiaren ikkje ansvaret for røntgentenesta og laboratoriet, men det er inga klinikkorganisering på dei store felta – altså kirurgi og medisin. Det er noko heilt anna som vert føreslått i Møre og Romsdal, der dei utvidar klinikk-leiinga og til og med skal ha ei eiga klinikkorganisering på anestesi. Ein stadleg leiar i eit slikt system vil jo ikkje ha ansvar for noko av det som faktisk skjer på sjukehuset.

Viss det er dette som statsråden meiner er likt med Vestre Viken, er eg totalt ueinig. Vil statsråden innføra prinsippet frå Ringerike i Helse Møre og Romsdal, er eg fornøgd, så eg vil gjerne få eit svar på det.

Statsråd Bent Høie [11:51:41]: Det som jeg er opptatt av, er at helseforetakene følger opp det som de kommer til å få i sitt oppdrag 4. mai, nemlig å etablere stedlig ledelse i tråd med de føringene som Stortinget har gitt. I de føringene er det åpnet opp for ulike modeller, inkludert tverrgående organisering. Det er noe som kommer til å bli fulgt opp, slik at det blir stedlig ledelse ved de ulike virksomhetene. Det er det som blir oppdraget. Jeg mener at det er bl.a. de prinsippene som også ligger i Vestre Viken-modellen, som Stortinget selv har vist til som en god løsning.

Spørsmål 4

Iselin Nybø (V) [11:52:50]: «Ifølge den nye forskriften utviklet av rammeplanutvalget for grunnskolelærerutdanninger vil det ikke lenger være mulig å spesialisere seg i pedagogikk eller spesialpedagogikk. Den femårige lærerutdanningen vil gi masterkvalifikasjon, men fordypningen må være i et såkalt «undervisningsfag». Statsråden har uttalt at Ludvigsen-utvalgets «Fremtidens skole» ikke skal få en sentral plass i utdanningen.

Er statsråden bekymret for konsekvensen av mangel på spesialpedagoger framover?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:53:21]: Representanten Nybø spør meg om jeg er bekymret for konsekvensene av mangel på spesialpedagoger fremover. Det enkle svaret på det kunne vært ja, fordi en kunnskapsminister alltid vil være bekymret dersom det er mangel på kompetanse i samfunnet, og særlig innenfor skole. Det er imidlertid noen premisser i spørsmålet om den nye grunnskolelærerutdanningen som ikke er riktige, og da blir heller ikke svaret så enkelt.

Det blir ikke færre muligheter til å tilegne seg kunnskap og kompetanse i pedagogikk og spesialpedagogikk i den nye masterutdanningen. Master i spesialpedagogikk gis i dag som egne utdanninger. Det er ikke mulig å utdanne seg til spesialpedagog verken i dagens grunnskolelærerutdanninger eller innenfor det forslaget vi har sendt til høring. Forslaget betyr derfor ikke i seg selv at vi får redusert tilgang på spesialpedagoger. I dag er det slik at etter at man har tatt grunnskolelærerutdanning, kan man ta en master i spesialpedagogikk. Tilsvarende vil være tilfellet med ny femårig masterutdanning for lærere. Problemstillingen – grunnen til at dette kommer opp – er jo at det vil bli et år lenger, og at man da vil måtte ta en master på toppen av en master.

Med vårt forslag vil det også være mulig fortsatt å velge 30 studiepoeng i et skolerettet fag, og her kan spesialpedagogiske emner være et alternativ. På dette punktet viderefører vi dagens grunnskolelærerutdanning.

Et viktig nytt element i den nye grunnskolelærerutdanningen er masteroppgaven. Selv om disse skal være innenfor undervisningsfag, vil det også her være god anledning til å inkludere spesialpedagogiske temaer og kunnskap i oppgavene. De nye utdanningene må bruke elementer fra de ulike fagene, fra didaktikk, pedagogikk og spesialpedagogikk, slik at studentene får det læringsutbyttet de skal.

Så skal vi sette oss betydelig høyere ambisjoner for den nye lærerutdanningen. Studentene skal møte høyere forventninger, og de skal lære mer. Det vil også gjelde for de spesialpedagogiske delene av utdanningen.

Kort oppsummert mener jeg derfor at forslaget vårt ikke reduserer tilgangen på personer med master i spesialpedagogikk. Kandidater fra grunnskolelærerutdanningene som ønsker det, vil komme ut med mer spesialpedagogisk kompetanse. Erfaringene tyder også på at mange studenter ønsker å inkludere denne typen kompetanse i sin utdanning.

Så må det også sies at forslaget til nye rammeplaner har vært på høring nå, og vi vil bruke de høringsinnspillene vi har fått, og vurdere hvordan vi kan gjøre rammeplanen enda bedre.

Når det gjelder oppfølging av Ludvigsen-utvalget, er det ikke helt klart for meg hva representanten sikter til. Det kan være et svar på et spørsmål jeg fikk hos Pedagogstudentene, som jeg gjestet forrige uke, hvor jeg sa det motsatte. Jeg sa riktignok at Ludvigsen-utvalget kommer etter at vi har startet arbeidet med vår stortingsmelding, men at det også har vært et av grunnlagsdokumentene som rammeplanutvalget har jobbet ut fra.

Iselin Nybø (V) [11:56:10]: Da vil jeg først takke for svaret.

Jeg har mottatt en rekke bekymringer fra fagfolk når det gjelder dette med spesialpedagogikk, og de er bekymret for at det ikke blir sett på på lik linje med andre masterfag som en kan ta. Jeg antar jo at statsråden har mottatt enda flere henvendelser om det enn det jeg har. Det er ganske tunge aktører som er inne og mener noe om dette, bl.a. folk som jobber innen lærerutdanningen, Lesesenteret – det er tunge aktører som nå er bekymret.

Jeg vil gjerne høre statsråden si litt mer om hva han tenker når tunge fagfolk går inn og er bekymret over en slik konkret ting. Er statsråden villig til å tenke seg om en gang til og vurdere å tillate spesialpedagogikk som master, på lik linje med matte, norsk osv.? For som statsråden selv sa, det er på høring nå, og det har kommet innspill.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:57:17]: Hele poenget med en høring er jo nettopp å få innspill og få debatt. Det betyr også at vi kommer til å se på de høringsinnspillene vi får, bl.a. knyttet til master i spesialpedagogikk.

Det er allikevel viktig å sortere, for i dagens grunnskolelærerutdanning kan man ikke spesialisere seg innenfor spesialpedagogikk – det er en master man tar på toppen av det. Fordelen med ikke å ha en spesialpedagogisk master, men ha det på toppen, er at da får man både full undervisningskompetanse og spesialpedagogikk på toppen.

Så skjønner jeg at problemstillingen dukker opp, fordi den nye masterutdanningen da vil bli en masterutdanning, og dette vil øke den med et år. Samtidig er det heller ikke uproblematisk at man skal få spesialpedagogisk utdanning, men kutte ned utdannelsen med ett år. I dag er det jo seks år, fire år GLU og så to år med master, mens det da vil bli fem år.

Så vil jeg også holde fast på at det viktigste løftet med den nye masterutdanningen er knyttet til undervisningsfagene.

Iselin Nybø (V) [11:58:22]: Nok en gang takk for svaret.

I Venstre er vi opptatt av pedagogene, de som skal lære ungene våre ting. Det å lære folk å lære noe er en utfordring i seg selv, og et av de temaene som ofte er oppe i den politiske debatten, er lese- og skrivevansker. Det å ha lærere som er i stand til å se elever som har utfordringer som lese- og skrivevansker, språkvansker, og kunne gjøre noe med det – være den læreren i klasserommet som kan ta tak i slike konkrete problemstillinger – er vi avhengig av å ha gode pedagoger for å få til. Mener statsråden at den pedagogiske tyngden i den nye lærerutdanningen er stor nok til at vi vil kunne ivareta de problemstillingene, slik at hver enkelt lærer kan se de elevene de har i klasserommet, og følge opp de vanskene de måtte ha?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:59:16]: Takk for oppfølgingsspørsmål.

Jeg tror igjen at det er viktig å skille, for vi trenger også spesialpedagoger fremover, for all del. I dag ansettes det spesialpedagoger, og det vil også bli ansatt spesialpedagoger fremover. Men det aller viktigste er at alle lærere som utdannes, har en mulighet til å se og i hvert fall ha en slags grunnleggende verktøykasse for å kunne følge opp f.eks. elever med lese- og skrivevansker.

Litt anekdotisk, men likevel: Jeg har møtt lærere som sier at i deres lærerutdanning var dysleksi – lese- og skrivevansker – og dyskalkuli knapt berørt. En av de tingene som rammeplanutvalgets innstilling, som da er sendt ut på høring, er opptatt av, er at det skal tydeligere inn i lærerutdanningen for alle, og at lærerne skal få en bedre verktøykas-

se for å kunne håndtere disse elevene. Så betyr det også at en del av disse elevene vil måtte få spesialoppfølging i tillegg til ordinær undervisning, men jeg mener at dette skal ivaretas bedre i den nye lærerutdanningen enn i dag.

Spørsmål 5

Ketil Kjenseth (V) [12:00:33]: «Vi har sett en stor økning i andelen psykiske plager og lidelser som stress, angst og depresjon blant unge, og spesielt jenter. Forebygging og tidlig oppdagelse av slike symptomer er viktig i et folkehelse- og samfunnsøkonomisk perspektiv. Klasserommet er en godt egnet arena for dette, og læreren vil kunne spille en sentral rolle.

Hvordan vil den nye lærerutdanningen sette lærere i stand til å oppdage og håndtere psykiske og psykosomatiske plager og lidelser hos elever?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:01:01]: Jeg er enig i det jeg oppfatter som representanten Kjenseths utgangspunkt. Høy kvalitet i skolen er kanskje det viktigste myndighetene kan bidra til, både for å sikre hver enkelt et godt utgangspunkt i livet og for å sikre at alle på sikt kan bidra til samfunnet på en god måte. En viktig del av dette handler om hvordan lærere kan oppdage psykiske plager og samarbeide med andre aktører for å håndtere det. Lærerutdanningene må legge et godt grunnlag for lærernes kompetanse på dette området.

I vårt forslag til rammeplan er dette først og fremst ivarettatt gjennom det som kalles læringsutbyttebeskrivelser. Dette er krav til hva kandidatene skal kunne når de er ferdige med utdanningene. For eksempel skal de ha kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn, barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv og om hvordan skolen i samarbeid med foresatte og eksterne instanser kan ivareta barn med særlige behov. De skal også kunne identifisere særskilte behov hos barn, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep, og på bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, gjerne i samarbeid med andre instanser. De skal på faglig grunnlag kunne ta ansvar for å utvikle og lede inkluderende, kreative, trygge og helsefremmende læringsmiljøer, der opplæringen tilpasses ulike elevers behov.

Jeg mener dette setter tydelige krav til lærerutdanningene. Mitt utgangspunkt er samtidig at vi fra sentrale myndigheter bør unngå å detaljstyre utdanningene for mye. Vi har derfor gitt Nasjonalt råd for lærerutdanning i oppdrag å lage utfyllende retningslinjer. Her samarbeider utdanningene med andre aktører for å utvikle utdanningene videre. Forslag til rammeplaner har vært på høring, med frist 1. april, og vi går nå igjennom godt over 100 innspill og skal bruke dem godt for å vurdere hvordan vi kan lage rammeplanene enda bedre.

Ketil Kjenseth (V) [12:02:55]: Jeg takker for svaret. Det er betryggende at man har et sterkt fokus på dette,

og jeg håper også at praksisfeltet blir involvert, slik at de har anledning til å lære underveis, og ikke bare teori.

Samhandlingen med andre aktører, nevnte statsråden i sitt svar. Vi er i en situasjon i 2016 hvor Norge faktisk går tom for helsesøstre. Vi har ikke anledning til å øke kapasiteten i særlig grad med det antallet som utdannes i dag. En rapport fra Helsedirektoratet viser at behovet kommer til å øke framover.

I videregående skoler i Norge i dag jobber det totalt tre mannlige helsesøstre, og det viser at det er stor kjønnsulikhet. Det er stor søkning og få plasser. Det er stor rift om å få bli helsesøster. Det neste spørsmålet er da: Er statsråden villig til å øke antallet plasser for helsesøsterutdanningen og eventuelt kvotere inn flere menn?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:04:01]: Det vil sannsynligvis bli enda større rift fordi de fire samarbeidspartiene har satset tungt på helsesøstertjenesten og skolehelsesøstertjenesten, både gjennom midler til kommunene med forventning om at det skal gå til dette, og gjennom øremerkede midler nå i siste budsjettforlik. Vi ser allerede at det fører til at flere helsesøstre blir ansatt.

Så er det to, dessverre, litt mer generelle svar på dette med studieplasser. Det første er at vi til enhver tid må vurdere om vi skal gi ekstra plasser til noen studier som vi har ekstra stort behov for, men det er også verdt å være klar over at der er det mange ønsker fra flere.

Det andre og minst like viktige prinsippet i det høyere utdanningssystemet er at institusjonene har stor autonomi, selvstyre, og ikke minst Venstre er opptatt av det. Det betyr også at noe av det ansvaret som påligger dem, er å svare på endrede rammebetingelser der ute, og ser man at behovet øker, så må man selv se gjennom sin portefølje og se om det er studier man skal opprette flere plasser på, og så får man heller da prioritere ned noe annet.

Ketil Kjenseth (V) [12:05:07]: Jeg takker for svaret.

Det er klart en utfordring når det er mange aktører som skal ansette og også ta stilling til hvilket behov det er der ute, og høgskolesektoren har et ansvar for å følge opp i sine regioner. Så må jeg nok si at både helsesøsterutdanningen, kanskje sykepleierutdanningen også og til dels lærerutdanningen har fått leve både litt regionale liv og litt for seg sjøl uten kanskje altfor stor oppmerksomhet om behovet, og sykepleierutdanningen i Norge er veldig ulik, det er så sin sak.

Et av Venstres forslag er bedre samarbeid mellom den såkalte PP-tjenesten og helsestasjonene og skolehelsetjenesten for å styrke samhandlingen og for å gi lærerne som står i klasserommet, mer støtte. I dag er dette noe fragmentert, og ikke alle skoler har tilgang på den kompetansen på egen skole, og det blir mye oppfølging for lærerne som må løpe imellom. Ser statsråden på det som en aktuell mulighet, et sterkere samarbeid mellom PPT og skolehelsetjenesten?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:06:14]: Jeg har, tror jeg, aldri i løpet av mine år som folkevalgt møtt et område hvor jeg ikke mener at bedre samhandling, samarbeid

eller dialog mellom forskjellige deler av det offentlige er en veldig god idé. Det har vært en omlegging av Statped, som forrige regjering satte i gang, som bl.a. har som siktemål at Statped tydeligere skal jobbe sammen med skoleeier for å kunne gi et bedre tilbud på den måten. Vi vurderer også nå om Statped klarere skal få et ansvar for å jobbe systemrettet. Det vil også innebære at man i hvert fall potensielt skal ha tettere samarbeid med andre deler av det offentlige. Og så tror jeg at her, som på veldig mange andre områder, er det store forskjeller mellom kommunene. Noen har satt dette på dagsordenen og får det til, og da må vi klare å lære av dem som har fått det til og gjør det bra.

Spørsmål 6

Terje Breivik (V) [12:07:18]: «Noreg har dei siste ti åra bygd opp eit sterkt miljø på utdanningsforskning. Med den nye forskrifta frå rammeplanutvalet for grunnskulelærerutdanningane vil det vere umogeleg for lærarstudentar å ta mastergrad i pedagogikk eller spesialpedagogikk, og dei kan difor heller ikkje avansere til ph.d. eller sjølv bli lærerutdannarar.

Kva vil statsråden gjere for å sikre dei pedagogiske forskingsmiljøa etter implementeringa av ny forskrift for rammeplan for grunnskulelærerutdanninga?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:07:54]: Det er riktig at det de siste årene er bygd opp et sterkt miljø innen utdanningsforskning i Norge. Regjeringen bidrar bl.a. gjennom FINNUT, som er et stort, langsiktig forskningsprogram som dekker hele utdanningssektoren, og som har som mål å mobilisere bredt blant aktuelle forskningsmiljøer, også forskningsmiljøene innen lærerutdanningene.

Jeg er imidlertid uenig i premisset om at en med grunnskolemaster ikke kan ta doktorgrad og selv bli lærerutdanner. Jeg mener at de nye femårige lærerutdanningene vil bidra til å øke rekrutteringsgrunnlaget for ph.d.-utdanninger innenfor utdanningsvitenskap, fordi alle grunnskolelærere nå får en master.

Det er riktig at det i høringsutkastet til rammeplaner for femårig grunnskolelærerutdanning legges opp til at studentenes masterfordypning skal være i undervisningsfag eller i begynneropplæring. Det skal imidlertid ikke være noen motsetning mellom det å fordype seg i et undervisningsfag i skolen og ta for seg temaer knyttet til f.eks. klasseledelse, atferdsvansker eller mobbing. En grunnskolelærermaster er ikke et hinder for å søke opptak til et ph.d.-program innenfor utdanningsvitenskap. De fleste ph.d.-programmene innenfor utdanningsvitenskap har opptakskrav som relaterer seg til dagens utdanningsstruktur, og selv med dagens opptakskrav vil de nye grunnskolelærermasterne kvalifisere til å søke opptak. Kvaliteten på prosjektet man søker opptak til ph.d.-programmet med, veier tungt i en helhetsvurdering av finansiering, utdanningsbakgrunn og sannsynlighet for at prosjektet er gjennomførbart. Det vil være fullt mulig for en grunnskolelærer med femårig grunnskolelærerutdanning og med

masterfordypning innen et skolefag med et spesialpedagogisk eller et pedagogisk tema å utvikle et spennende ph.d.-prosjekt innenfor pedagogikk eller spesialpedagogikk og få opptak til et ph.d.-program innenfor utdanningsvitenskap.

Det kan med dagens opptakskrav være noe vanskeligere å være kvalifisert til ph.d.-programmet innenfor pedagogikk og spesialpedagogikk. Det er opp til institusjonene å bestemme og tilpasse opptakskravene til ph.d.-utdanningene sine, men f.eks. Universitetet i Agder har allerede i dag femårig grunnskolelærerutdanning satt opp som en av masterne som gir grunnlag for opptak til ph.d.-programmet, spesialisering i pedagogikk.

Det er ikke et krav å ha doktorgrad i spesialpedagogikk eller pedagogikk for å bli lærerutdanner. Det det er forsket på, har betydning i vurderingen til en høyskolelektorstilling eller en førsteamanuensisstilling også på lærerutdanningene. Det er institusjonene som vurderer hva slags kompetanse de trenger, og som tilsetter personalet, men jeg vil anta at lærere med forskerutdanning vil være attraktive for lærerutdanningene.

I tillegg til forskningsmiljøene i tilknytning til lærerutdanningene finnes det alternative forskningsmiljøer i pedagogikk og spesialpedagogikk. Jeg kan derfor ikke se at noen av disse forskningsmiljøene skal bli mindre etter implementeringen av de femårige grunnskolelærerutdanningene, snarere tvert imot. De gir flere veier inn i utdanningsforskning og dermed også inn i de pedagogiske forskningsmiljøene.

Jeg mener at vi nå for fullt åpner en ny og viktig karrierevei når lærere kan ta en master, gå videre til en ph.d. og eventuelt bli lærerutdannere.

Terje Breivik (V) [12:10:54]: Takk for svaret. Eg les statsråden slik at han meiner at dagens forhold mellom pedagogikk – etter at ein har utvida lærarutdanninga til fem år – og dei andre faga i lærarutdanninga for så vidt vart det godt nok det som var bakgrunnen for hovudspørsmålet. Men det er ikkje tvil om at ein del av dei bekymringsmeldingane som ein registrerer, nettopp går på at det forholds- talet som no er i disfavør av pedagogikken, gjer at dei som verkeleg vil fordjupa seg og verta gode innan faget pedagogikk, heller vel andre utdanningar enn lærarutdanninga. Slik sett er oppfølgingsspørsmålet til statsråden: Meiner han at lærarutdanninga som profesjonsutdanning bør ha og har ei god nok rolle også når det gjeld å rekruttere til pedagogisk forskning?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:11:55]: Det er riktig at man med en femårig grunnskolelærerutdanning kan risikere å måtte ta en master i pedagogikk eller spesialpedagogikk for å være kvalifisert til opptak til et ph.d.-program i pedagogikk, f.eks. på NTNU, etter dagens opptakskriterier. Men da er det viktig å være klar over at de forskjellige ph.d.-programmene selv bestemmer opptakskriteriene og vurderer og tilpasser disse i forhold til hva som skjer i de lavere trinnene. Som jeg nevnte, er det på Universitetet i Agder en femårig grunnskolelærerutdanning. Den regnes som en av flere aktuelle mastere som gjør

søker kvalifisert til å søke opptak på ph.d.-programmet i spesialisering i pedagogikk.

For å avslutte vil jeg igjen si at høringsrunden var ferdig 1. april. Jeg svarer jo på hvorfor vi har sendt ut slik vi har gjort, men det er også naturlig, når vi får mange innspill, at vi vurderer dem grundig og ser om det er noe vi skal gjøre endringer på. Det er fortsatt åpent for det, men ingen garantier, selvfølgelig.

Terje Breivik (V) [12:12:53]: Igjen takkar eg for svaret til statsråden. Eit lite oppfølgingsspørsmål i forlenginga av det han sa no: Kva tenkjer eller meiner statsråden i så fall vil vera det viktigaste grepet for å sikra at me òg har gode nok undervisarar på lærarutdanninga i framtida?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:13:16]: Som jeg også sa i hovedsvaret mitt: Det er viktig å understreke at både med strukturreformen i høyere utdanning og med den nye masterutdanningen er undervisere på lærerutdanningen ikke bare spesialister med f.eks. en doktorgrad i pedagogikk. Det kan også være doktorgrader, fordypning innenfor andre fagområder, og den nye lærerutdanningen må balansere fagkunnskapen, didaktikken og pedagogikken på en god måte. Og alle tre må trekkes inn, alle tre fagmiljøene – eller, det blir jo flere egentlig, for fagmiljøene er selvfølgelig matematikk, norsk etc. etc. Men alle fagmiljøene må altså trekkes inn for å få en godt kvalifisert lærerutdanning. Men som sagt ser vi også på de problemstillingene som vi har fått innspill på i forbindelse med oppsummeringen av høringen, og så vil vi lande en konklusjon til slutt. Men vi skal fortsatt ha god rekruttering til lærerutdanningene.

Spørsmål 7

Ola Elvestuen (V) [12:14:39]: Spørsmålet er til kunnskapsministeren:

«Ifølge opplæringsloven skal skoleledere ha pedagogisk kompetanse og 'nødvendige lederegenskaper'. Det finnes ingen formelle utdanningskrav utover dette. Det er opprettet rektorutdanninger flere steder i landet, med tilbud om videreutdanning i skoleledelse. Det er innført kompetansekrav til lærerne. Skoleledelsen har det overordnede faglige, pedagogiske og administrative ansvaret for elevene.

Hva tenker statsråden om behovet for en opptrapping av skoleleder- og rektorutdanningene?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:15:15]: Opptrappingen av skoleleder- og rektorutdanningen kan forstås på ulike måter. Det kan innebære en økning i antall plasser, at studiets omfang utvides, eller til og med at vi stiller krav om at ledere i skolen har denne utdanningen. Vurderingen av disse alternativene må bygge på det vi vet om betydningen av skoleleders kompetanse for at elevene skal lære mer, og på erfaringene vi har med rektorutdanningen.

Forskning viser at en velfungerende og engasjert skoleledelse har stor betydning for hvordan samarbeidet mel-

lom lærerne fungerer, og for god pedagogisk praksis. Videre vet vi at skoleledelse har stor innvirkning på elevenes læring og læringsmiljø. Vi ser også at god skoleledelse er avgjørende for at statlige satsinger skal gi best mulig effekt i skolen.

Gjennom lærerløftet har regjeringen satt i gang en omfattende satsing på lærernes kompetanse. For at denne innsatsen skal kunne påvirke det som skjer i klasserommet, og gi best mulig læring for den enkelte elev, er vi avhengig av høy kvalitet på den pedagogiske og administrative ledelsen i skolene. Nettopp fordi skoleledelse er viktig og avgjørende for elevenes læring, har denne regjeringen videreført rektorutdanningen i fem nye år fra 2015. I tillegg til de om lag 2 800 som allerede har deltatt, var det 500 som startet opp i høst. Så 500 nye rektorer og andre ledere i skolen får hvert år muligheten til å videreutvikle og bygge på kompetansen sin. Rektorutdanningen får gode tilbakemeldinger, og evalueringen av tiltaket viser at det er grunn til å hevde at økt lederkompetanse har bidratt til å styrke kvaliteten ved mange norske skoler.

Men så tilbake til spørsmålet om behovet for en opptrapping av skoleleder- og rektorutdanningen. Jeg er ikke sikker på at det å øke antallet plasser er det mest treffsikre tiltaket. Det er flere utfordringer jeg mener vi må tenke mer på. En utfordring er at selv om skoleeier har ansvaret for at skoleleder har relevant og riktig kompetanse, er det likevel mange kommuner som ikke prioriterer rektorutdanning. Da må vi diskutere hva som skal til for at flere ser viktigheten av god skoleledelse. En annen utfordring er at rektorenes kompetansebehov kan variere. Mange har allerede formell utdanning i organisasjon og ledelse og vil ikke ha behov for alt det en rektorutdanning inneholder.

Selv om innholdet i rektorutdanningen treffer godt, vil de fleste også ha behov for å friske opp kunnskap og ferdigheter med jevne mellomrom. De siste årene har rektorer som fullfører rektorutdanning, fått tilbud om fortsatt å dele sine erfaringer og lære av andre i regi av Utdanningsdirektoratet. Dette er et tiltak som vi burde bygge videre på.

Jeg har varslet en stortingsmelding om skoleeierskap og skoleutvikling i 2017. Her vil jeg bl.a. vurdere hvilke krav og forventninger vi skal stille til skoleledere og skolelederes kompetanse, og hvordan vi gjennom statlige kompetansetiltak kan bidra til at de får mulighet til å til egne seg den kompetansen de trenger for å sørge for god kvalitet i opplæringen av hver enkelt elev.

Ola Elvestuen (V) [12:17:51]: Jeg takker for svaret. Det var en god beskrivelse av situasjonen sånn som den er i dag, og av betydningen av skoleledelse. Det handler ikke bare om å tilby en rektorutdannelse, men like mye om hvordan den kompetansen tas i bruk.

Jeg tolker svaret sånn at man gikk inn i problemstillingen om det er nødvendig å stille krav, men uten egentlig å ta et tydelig standpunkt. Så blir det videre spørsmålet til statsråden: Er det behov for å stille krav? Stiller man krav, må man i den andre enden kanskje måtte utvide med tilbud om utdanning.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:18:34]: Ja, det er krav til skoleledere i dag, bare så det er sagt. Men spørsmålet er: Burde vi ha krav knyttet til den skoleleder- og rektorutdanningen som vi har? Svaret er «kanskje». Dette er en av problemstillingene vi kommer tilbake til Stortinget med tidlig i 2017. Utgangspunktet for denne regjeringen og dette flertallet er at kompetanse nær sagt alltid er en god idé, at påfyll av kompetanse nær sagt alltid er en god idé. Samtidig pågår det diskusjoner om det f.eks. skal det gjelde for nye rektorer eller for alle. Rektorprogrammet er ikke nødvendigvis skreddersydd for den enkelte. Det kan jo hende at rektorer har f.eks. organisasjonserfaring eller erfaring fra organisasjonsledelse, og at det dermed må gjøres justeringer med utgangspunkt i det.

Det jeg kan slå fast, er at rektor- og skolelederprogrammet er veldig bra. Vi har fortsatt med det. Jeg ser heller ikke for meg at det skal bli borte i fremtiden. Jeg er mer enn åpen for diskusjon om det skal utvides eller ... (presidenten klubber.).

Ola Elvestuen (V) [12:19:41]: Jeg takker for det svaret også. Jeg har stor respekt for at «kanskje» er et foreløpig svar – der er det en åpning – men jeg vil ta en litt annen vinkling. Vi har nå hatt den årlige rangeringen av videregående skoler, som viste ganske store forskjeller, og store geografiske forskjeller, i resultatene mellom de videregående skolene.

Nå kjenner jeg best til Oslo, der jeg har jobbet tidligere. Jeg mener man har hatt gode forbedringer i resultatene i videregående skole, men mye handler om skoleledelse. Da blir mitt spørsmål: Har statsråden noen nasjonale tiltak rettet inn mot de regionene som trenger en ekstra innsats? Blant annet Finnmark skårer lavt på disse rangeringene. Man må ha mer innsats der man ser behov for det, en nasjonal innsats.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:20:44]: En liten presisering: Vi har bestilt en forskningsrapport, ikke en årlig rangering. Hele poenget med denne forskningsrapporten er nettopp at den ikke bare ser på skolens resultater, men den kontrollerer for hva elevene hadde med seg da de kom inn. Det betyr at det forskningsrapporten viser, for å si det veldig enkelt, gitt elevenes utgangspunkt, er hvem, basert på det man sjekker, som er best til å løfte elevene.

Jeg har vært veldig klar på at jeg mener at statens virkemiddelapparat i større grad må rettes inn mot de kommunene og de fylkene som trenger ekstra støtte, de som har vedvarende svake skoleresultater over tid. Dette blir en av pålene i stortingsmeldingen som vil komme i 2017, og som forhåpentligvis kan få støtte, i det minste blant samarbeidspartiene, og særlig hvis Venstre også er opptatt av å rette mer av innsatsen inn mot dem som trenger det mest.

Spørsmål 8

Pål Farstad (V) [12:21:57]: «Mobbing er et utbredt problem i den norske skolen, og noe som kan være vanskelig å håndtere. I dag skal skolen fatte enkeltvedtak i

mobbesaker, men det finnes ingen krav til at skoleledelsen skal ha kompetanse på feltet.

Hva synes statsråden om å inkludere mobbetematikk i skolelederutdanning, slik at hver skole har nok kompetanse til å oppdage og håndtere mobbing på en god måte?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:22:32]: Samarbeidspartiene og regjeringen har gjort mye for å bekjempe mobbing, men vi må – og vi skal – gjøre mer. Et godt læringsmiljø, der elevene føler seg trygge og er ivaretatt, er en forutsetning for trivsel og læring, men dessverre viser det seg i flere saker, nettopp som representanten Farstad beskriver, at krevende utfordringer i læringsmiljøer ikke håndteres på en god måte.

I opplæringsloven er det helt riktig ingen konkrete krav til skoleleders kompetanse til å lede skolens arbeid for å utvikle læringsmiljøer og forebygge og håndtere mobbing. Jeg synes heller ikke det er naturlig at loven spesifiserer kompetansekravene til skoleledere på et slikt detaljnivå. Men det er åpenbart at ledelsen har ansvar for læringsmiljøet på skolen. Det innebærer både å ha god informasjon om hvordan elevene opplever skolen, lede skolens forebyggende arbeid og håndtere eventuelle mobbesaker når de oppstår. På denne bakgrunnen er kompetanse til å utvikle skolens læringsmiljø en del av innholdet i den statlig finansierte skolelederutdanningen. I rammeverket for utdanningen, som er fastsatt av direktoratet, står det at utdanningen skal inneholde dette temaet. Alle rektorutdanningene bygger på dette rammeverket, og det ligger til grunn for alle universitets- og høyskoleinstitusjonene som tilbyr utdanningen – til sammen syv. Årlig tilbys det 500 plasser, og til nå har om lag 2 800 skoleledere gjennomført utdanningen. I tillegg kommer om lag 500 deltakere som fullfører høsten 2016.

Regjeringen har lenge vært opptatt av å forbedre læringsmiljøet i skolene, og denne innsatsen vil vi ytterligere forsterke nå. Utdanningsdirektoratet skal utvikle en kompetansepakke for skoler og barnehager for å støtte arbeidet mot mobbing og for et godt læringsmiljø. Dette er dels en videreføring av tidligere arbeid på læringsmiljøfeltet og dels nye tiltak og er en oppfølging av Djupe dal-utvalgets utredning.

Det ligger i det faglige grunnlaget for vår innsats for et godt læringsmiljø at organisasjon og ledelse er sentrale for å lykkes. Innsatsen skal i tillegg til å nå alle skoler være målrettet, og på skoler med store utfordringer må ledelsens og organisasjonenes kapasitet til å håndtere utfordringer og utvikle læringsmiljøer styrkes for at kompetansehevingen skal kunne ha effekt. Kommunene med de største utfordringene vil bli prioritert, og de vil få målrettet støtte. Både skoleeier og skoleleder er sentrale i denne innsatsen. De nettbaserte ressursene som vil videreutvikles, og som skal nå alle skoler, vil ivareta både lederperspektivet og andre ansattes kompetansebehov.

Pål Farstad (V) [12:25:06]: Takk for svaret.

Jeg vil kommentere at jeg synes det er fint at Venstre og regjeringspartiene har en god dialog i denne saken. Det er også bra, det som statsråden er inne på her, at mange skole-

ledere har kurset seg på området, men er det nok? Et naturlig oppfølgingsspørsmål for meg blir da om statsråden mener at skoleledelsen i Norge i dag er tilstrekkelig rustet til å håndtere det ansvaret som en utvidet aktivitetsplikt i mobbesaker innebærer?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:25:47]: Svaret på hvorvidt det er nok, er nei. Dagens situasjon er ikke god nok. Det endelige målet vårt må være intet mindre enn en nullvisjon også i antimobbepolitikken. Vi må i hvert fall ha som et minstemål at de som melder fra om mobbing på skolen, føler at de blir ivaretatt, og at man setter inn alle tiltak for å få mobbingen til å slutte – ikke om en måned, eller om noen uker, men umiddelbart etter at det skjer.

Det betyr at i forbindelse med oppfølgingen av Djupe dal-utvalget, så kan det ikke bare komme lovendringer, men det må også komme kompetansepakker, skoleringer, til skolene, som følger opp nettopp det representanten Farstad er opptatt av.

Pål Farstad (V) [12:26:35]: Jeg vil takke for det svaret også og vil også vise litt til Djupe dal-utvalget. En enstemmig KUF-komité viste, i behandlingen av Dokument 8:38 S for 2015–2016, at Kunnskapsdepartementet har varslet en helhetlig oppfølging av NOU-en, altså Djupe dal-utvalgets rapport.

Jeg oppfattet at statsråden tidligere har sagt at han ikke vil komme med noen stortingsmelding om temaet, så spørsmålet mitt blir da helt konkret: I hvilken form kommer den helhetlige oppfølgingen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:27:23]: Den helhetlige oppfølgingen vil komme i form av en beskrivelse av hvilke tiltak vi planlegger. Så vil det komme en lovproposisjon til Stortinget, og så vil det bli fulgt opp i kommende budsjetter.

Grunnen til at jeg har valgt å ikke levere en stortingsmelding på dette, er rett og slett fordi mange av disse forslagene er godt beskrevet, det har vært en grundig runde både før og etter Djupe dal-utvalget. Og hvis man går for en stortingsmelding, bruker man rett og slett ekstra tid, for da må først stortingsmeldingen komme og så må Stortinget behandle den før man kan gå direkte på f.eks. lovproposisjoner og saker. Det er også i tråd med det utvalget, i hvert fall med det Djupe dal selv anbefalte, at man burde gå rett på behandlingen av sakene og ikke via en stortingsmelding.

Så vil jeg benytte anledningen til å ønske Venstre et riktig godt landsmøte!

Spørsmål 9

Ruth Grung (A) [12:28:27]: «Norge er en ledende global aktør innen marin næring og forskning. Det pågår nå en konseptvalgutredning (KVU) for samlokalisering av forskningsmiljøene i Bergen. Det er uklart hvordan premissene for forskningen blir vektlagt i dette arbeidet. Fiskeriministeren svarer den 24. februar at det ikke er et krav

i KVV om samlokalisering, selv om et samlet FoU-miljø i Bergen ønsker det, og mener det vil styrke vår posisjon som verdensledende.

Hvordan vil statsråden sikre at styrking av forskningsklyngen blir et hovedmål for KVV-arbeidet?»

Statsråd Per Sandberg [12:29:04]: Representanten Grung ønsker å vite hvordan jeg som statsråd vil sikre at styrking av forskningsklyngen blir et hovedmål for KVV-arbeidet som pågår i Bergen.

Jeg vil bare si at vi har i hvert fall noe til felles: Vi er veldig glad i Bergen. Så er vi enige om at Bergensregionen allerede utgjør et kraftsentrum for marin forskning. Nærings- og fiskeridepartementet og jeg har vært opptatt av at vi har flere underliggende marine FoU-virksomheter i Bergen. Derfor er det positivt, synes jeg, at også representanten er veldig opptatt av – på lik linje med undertegnede og regjeringen – at Bergen fortsatt skal levere verdensledende marin forskning. Som representanten også er inne på, har regjeringen, som varslet i masterplanen for marin forskning, satt i gang en KVV for å vurdere hvordan vi på best mulig måte kan løse både arealsituasjonen og lokalisering av de marine forskningsmiljøene i dag, og samtidig – kanskje det viktigste – ivareta framtidig utvikling av marin FoU i Bergen.

Jeg ser fram til – og det håper og tror jeg at også representanten gjør – å få framlagt gode analyser og gode forslag til lokaliseringssøsninger i konseptvalgutredningen. Når analysene foreligger, vil disse selvfølgelig ligge til grunn for videre behandling og politisk vurdering.

En KVV skal vurdere ulike og mulige konsepter. I denne KVV-en har vi bedt om at det skal utarbeides minst to andre konseptuelt ulike alternativer til et nullalternativ. Det er nærliggende å anta at det vil bli lagt fram alternativ hvor samlokalisering inngår. Berørte interesser vil bli hørt, og vi vil selvfølgelig ta med oss alle innspillene vi får fra det marine FoU-miljøet i Bergen, i det videre arbeidet.

Når utredningen er ferdig, vil den gi gode råd, som selvfølgelig og helt logisk skal tas med i en helhetlig vurdering om hvordan vi best kan sikre at Bergensregionen skal levere verdensledende marin forskning i framtiden. Det ser jeg veldig fram til.

Ruth Grung (A) [12:31:47]: Jeg takker for svaret, og jeg takker for at ministeren er glad i Bergen. Jeg kan replisere tilbake at jeg er glad i både hele kysten og spesielt trøndere.

Det som kanskje er litt av utfordringen her, er at ett område er fordelt på to ministre, hvor det har vært lang tradisjon for at fiskeriministeren har hatt visse institusjoner under seg. Det har vært en viktig prosess med at forskningsmiljøene i flere år har jobbet seg sammen, og at de mener at de vil dette. Det er ikke bare Bergen som skal løftes fram her, men det er ett område hvor Universitetet i Bergen virkelig er i toppklasse, og det er innenfor det marine. Ser ministeren at det kan være utfordrende å ha det skillett, at man kanskje får særinteresser mot sine institusjoner, når kunnskapsministeren egentlig har ansvaret for den største delen av klyngen?

Statsråd Per Sandberg [12:32:46]: Jeg ser i hvert fall på dette kraftsentrumet, som vi kaller det, som framtidsrettet. Vi skal i størst mulig grad, så godt som vi kan få det til, være verdensledende framover, og jeg ser de utfordringene som ligger der i dag. Men det vil i sånne prosesser være veldig viktig først og fremst at de berørte får arbeide uten at politikere påvirker hva slags alternativer som skal gis. Jeg vil være veldig forsiktig som statsråd med å gå inn og si hva slags løsning som er den beste politiske, samfunnsøkonomiske og – kanskje aller viktigst – den beste forskningsmessige løsningen. Jeg ser utfordringene, og jeg tror at vi vil komme fram med alternative forslag som vil gi Bergen det nødvendige framtidsrettede løftet for å være ledende i framtiden.

Ruth Grung (A) [12:33:52]: Litt av utgangspunktet her er at vi har gitt forskningsmiljøene så pass mye tid til å se at de ønsker dette. De venter egentlig på politikerne nå, for det er på Marineholmen at universitetet har lokalisert sitt miljø med alle de laboratoriene som er der.

Deler av leieavtalen for tilleggslokalitetene til Havforskningsinstituttet løper ut ganske snart, og man trenger en endring. Kunne ministeren – selv om han ikke er var på å skille mellom sin politiske rolle og forskningen ut fra den debatten som har vært, men det er viktig og forventes fra forskningsmiljøet – tenke seg å være tydelig når KVV-en blir framlagt, og si hvilken løsning man går for, slik at man kan gå raskt gjennom KS1 og KS2 og få det lokalisert? Det haster, for havet kommer til å være en av hovedløsningene, spesielt med den posisjonen som Norge har, for å finne de framtidige bærekraftige løsningene.

Så spørsmålet er: Vil ministeren i alle fall gjøre sin del av jobben med å peke ut og støtte lokalisering?

Statsråd Per Sandberg [12:35:02]: Ja, jeg er helt enig i, og det tror jeg vi er tverrpolitisk enige om, at havet framover vil være uhyggelig viktig for Norge økonomisk, men også for å skaffe til veie kvalitetsmat og andre biprodukter som vi får fra havet. Det er uhyggelig viktig.

Jeg skal love representanten at når jeg får disse alternativene på mitt bord og skal gå videre med dette, så skal jeg være meget klar og tydelig på hva jeg anbefaler når det gjelder de konseptene som legges fram, også når det gjelder lokaliseringsspørsmålet.

Spørsmål 10

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:35:45]: «Statsråden kom med følgende utsagn i Bergens Tidende 1. april 2016: 'Politikerne har lagt rammevilkårene for hvordan denne næringen skal vokse, og HI skal dele ambisjonene for de vedtakene.' 'HI skal legge til grunn at det er forsvarlig, og da må de lage modeller som gjør det forsvarlig å nå de målene.'

Hvorfor ønsket ikke fiskeriministeren å trekke tilbake

disse konkrete utsagnene i Bergens Tidende da temaet var til debatt i Stortinget 5. april?»

Statsråd Per Sandberg [12:36:15]: Jeg har fått en rekke spørsmål rundt dette – sikkert med rette – og jeg svarer på alle spørsmål jeg får. Dette spørsmålet er sikkert heller ikke det siste spørsmålet jeg får, og mye av det som jeg sier, kan sikkert oppleves som gjentakelser – men det er det også.

Stortinget har bedt om at Havforskningsinstituttet, HI, sammen med en rekke andre kunnskapsmiljøer, skal legge fram forskningsbaserte råd som grunnlag for utvikling av nytt forvaltningsregime for havbruksnæringen.

Da jeg uttrykte meg om ambisjonene for havbruksnæringen og HIs rolle i dette, la jeg ikke noe annet i mine uttalelser enn at jeg forventer av HI, som jeg forventer av andre institusjoner, at de følger opp det som Stortinget har vedtatt, og det Stortinget ønsker.

HIs oppdrag omfatter forskningstemaer som skal gi myndighetene den kunnskapen som er nødvendig for å drive god, framtidsrettet og bærekraftig forvaltning, og jeg har vært tydelig og helt klar på at vi som politikere ikke skal styre denne forskningen, for da vil forskningen miste sin legitimitet. Dette tror jeg at jeg har gjentatt en rekke ganger. HI har og skal ha en fri og uavhengig rolle i faglige spørsmål. Dette er også nedfelt i hovedinstruksen for styring av HI.

Det å forholde seg til de ambisjonene som regjering og storting har trukket opp, betyr derfor ikke noe annet enn at jeg forventer – og jeg håper at også Stortinget forventer det – at HI og andre forskningsmiljøer leverer forskningsbaserte råd til forvaltningen ut fra den fremste fagkunnskap de besitter. Bare på den måten kan vi forvalte og utvikle fiskeri- og havbruksnæringen på en bærekraftig måte og på en måte som bidrar til at også framtidige generasjoner kan leve av å høste av de store sjømatressursene vi har langs kysten vår.

Forskning kan vi dele inn i tre kategorier: grunnforskning, anvendt forskning og utvikling. Det er disse ambisjonene, som Stortinget har lagt til grunn, som jeg har signalisert til HI, som for øvrig er en fantastisk institusjon.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:39:23]: Grunnen til at veldig mange på Stortinget reagerer på utsegnene til statsråden, er at dette er ei veldig alvorleg sak. Det vi snakkar om her, er ei enorm næring, og som statsråden sa tidlegare, er dette kanskje den aller viktigaste arenaen for verdiskaping i Noreg i åra som kjem. Det at ein har eit trygt og godt forskingsbelegg for dei avgjerdene ein skal ta, er heilt avgjerande. Viss ikkje er vi rett og slett ikkje profesjonelle. Viss ikkje har vi heller ikkje eit demokratisk land der vi har fri forskning.

Eg vil takke for svaret på spørsmålet, og med godhjeret vil eg seie at statsråden har kanskje svart greitt på den første delen av utsegna, men det er den andre delen av utsegna statsråden i det heile ikkje går inn på: «HI skal legge til grunn at det er forsvarlig». Det er ambisjonsnivået, og da må dei lage modellar som gjer det forsvarleg å nå desse måla. Her snakkar vi om direkte innblanding i forskings-

resultata. Kan statsråden her og no trekkje tilbake denne utsegna?

Statsråd Per Sandberg [12:40:29]: Jeg trodde at vi var enige om at det vekstregimet som vi skal legge på plass innenfor havbruk framover, skal være bærekraftig, og at det skal være forsvarlig. Noe annet ville vært helt merkelig – hvis man skulle legge fram modeller som politikerne skal ta standpunkt til, og som ikke er forsvarlig i forhold til miljø og bærekraft. Det synes jeg er merkelig.

Men la meg si det sånn: Debatten om fri og uavhengig forskning dukker opp med jevne mellomrom. SV satt med kunnskapsministeren i åtte år, og jeg registrerte at også SV fikk mye kritikk den gangen. Forskere påsto å ikke se noen SV-fotavtrykk da de satt med kunnskapsministeren. SV ønsket en tydelig styring av hva det ble forsket på, ble det sagt. SV styrte forskningen mot spørsmål om samfunn, som man trengte svar på. SV unnlot å diskutere om dette kom i konflikt med forskningsfriheten. SV var på kollisjonskurs med deler av forskningsmiljøene. Denne debatten kommer med jevne mellomrom. Jeg tror det er sunt at vi får diskutert det med jevne mellomrom – akkurat det som representanten tar opp – sånn at vi sikrer en fri og uavhengig forskning framover.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:41:38]: Det var eit rart svar. Stortinget har vedtatt at all vekst innanfor denne næringa sjølv sagt skal skje innanfor berekraftige rammer. Men det statsråden seier til Bergens Tidende, er at Havforskningsinstituttet skal leggje til grunn at denne veksten er forsvarleg, at dei som forskarar skal leggje til grunn at det er forsvarleg, og at dei til og med skal lage modellar som gjer at det er forsvarleg å nå dei måla. Etter denne utspøringa har fiskeriministeren ikkje gått tilbake på denne utsegna, og ein kan spørje seg om det er rein stoltheit. I så fall står stoltheit i vegen for ei avklaring av Havforskningsinstituttets rolle framover.

Eit siste spørsmål, berre for å sjå om det er litt tak i ønsket om fri forskning frå denne sektoren: Det skal opprettast eit råd for Havforskningsinstituttet. Fagmiljøa ønskjer at dette skal vere eit internasjonalt panel, som kan vere ein styrke for forskinga, men som også vil sørge for ein uavhengigheit, bl.a. frå dei mistankane som vi har til fiskeriministeren. Vil dette bli eit internasjonalt råd, eller ikkje?

Statsråd Per Sandberg (FrP) [12:42:46]: Vi reoppnevner ikke et faglig råd fordi at man har mistanker til fiskeriministeren. Forskningsmiljøene ønsker å reoppnevne faglig råd for at man skal ha en faglig kvalitet og en kvalitetssikring på forskningen som eksisterer, og som kommer. Dette ønsker forskningsmiljøene velkommen. Så vi oppnevner ikke dette rådet fordi det er noen mistanke mot fiskeriministeren, det er for å kvalitetssikre forskning – noe som alle ønsker seg.

Ja, jeg har sagt i forbindelse med reoppnevningen av dette faglige rådet at det skal bestå av både internasjonale og kanskje også nasjonale forskere, men det er veldig viktig å se at forskningen har flere roller. Horisont 2020, lang-

tidsplanen for forskning, inneholder tre ting: samfunnsutfordringene, som får betydelige midler, konkurransedyktig næringsliv, som er viktig, og fremragende forskning. Så det er flere elementer i dette, som jeg tror det er viktig at vi som politikere tar med oss i den videre debatten.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 avsluttet.

S a k n r. 3 [12:43:56]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.44.
